

Delavska enotnost

Glasiło Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 25. septembra 1997 ☆ številka 32 ☆ letnik 56

PROTESTNI SHOD SKEI LJUBLJANA '97 – ZA BOLJŠI JUTRI

Člani Skei in drugi delavci, brezposelni in upokoenci so zapolnili trg med parlamentom in vladno palačo

Zahteve protestnega shoda SKEI, poslane vladi, parlamentu, gospodarski zbornici in združenju delodajalcev:

- vlada in ministri naj se s skupno izjavo ali pismom o nameri zavežejo za izvajanje strategije povečevanja konkurenčne sposobnosti slovenske industrije,
- podjetja je treba ohraniti in prenehati odpuščati delavce,
- banke naj bodo soodgovorne za dokapitalizacijo podjetij,
- panožno kolektivno pogodbo je treba dosledno izvajati; za njeno obrambo bo SKEI uporabil vsa sredstva sindikalnega boja,
- vlada in parlament naj vodita takšno lastninjenje družb, da bodo delavci lahko delničarji,

- parlament ne sme sprejemati zakonodaje, ki ureja ali spreminja socialno varnost delavcev in njihovih družin, brez soglasja ekonomsko-socialnega sveta.

Za uresničenje teh zahtev bo SKEI skupaj s sindikati, združenimi v ZSSS, uporabil vsa sredstva sindikalnega boja.

Pozdrav direktorjem

Prav na koncu svojega sklepnega govora je Vodovnik predlagal udeležencem, naj po vrnitvi pozdravijo direktorje, ki so aktivno sodelovali pri preprečevanju udeležbe delavcev na shodu. Dodal je še, da so tudi oni delavci, ki bodo SKEI mogoče drugič prosili za pomoč.

PREDSEDNIKI

Janez Drnovšek, predsednik vlade, je Alberta Vodovnika, predsednika SKEI, sprejel na pogovor dva dni pred protestnim shodom. Iz sporočil za javnost, dali sta jih obe strani, je jasno le, da nekoliko pozna poteza dobre volje predsednika vlade SKEI ni odvrnila od načrtovanega shoda.

Janez Podobnik, predsednik državnega zbora, pa je pred shodom zavrtel telefon Dušana Semoliča. Dejal mu je (verjetno ni bil poučen o samostojnosti SKEI), da je pripravljen sprejeti delegacijo ZSSS, ki bi mu razložila, za kaj gre. Sprva je bilo videti, da pogovora ne bo, nekoliko kasneje pa so Vodovnik, Semolič in še nekateri le odšli v kabinet predsednika državnega zbora. Dogovorili so se, da se bodo o vseh zakonih, ki urejajo ali spreminjajo položaj zaposlenih, posvetovali pred obravnavo v državnem zboru.

Slovenski kovinarji korakajo po ulicah prestolnice

TAM NAJ BI PRODALI KOT CELOTO?

Upniški odbor Tama je na začetku tega tedna soglasno zavrnil predlog stečajnega upravitelja delniške družbe Tam Mirka Žagarja, da bi podjetje začeli prodajati po delih. Člani upniškega odbora, ki ga vodi predsednik Tamove konference SKEI Drago Gajzer, so stečajnemu upravitelju predlagali, naj premoženje nekdanjega Tama poskuša prodati najprej kot celoto. Do kdaj bo lahko stečajni upravitelj ta predlog pripravil, še ni znano, saj premično premoženje Tama v stečaju še ni ocenjeno.

Nepremično premoženje Tama je v celoti ocenjeno na 270 milijonov mark.

Med nepremično premoženje Tama poleg proizvodnih in poslovnih objektov in drugih stavb sodi tudi okoli 100 hektarjev mestnega zemljišča. Tako veliko nepremično premoženje v celoti se ni doslej prodajalo še v nobenem stečajnem postopku v Sloveniji.

Sicer pa so upniki v stečajnem postopku prijaviili za 785 milijonov mark terjatev, od tega skoraj 300 milijonov mark prednostnih terjatev. Največji upniki so država (54 odstotkov terjatev), delavci (20 odstotkov terjatev), SKB banka (13

odstotkov terjatev) in Nova Kreditna banka Maribor (10 odstotkov terjatev).

Po mnenju članov upniškega odbora bi s prodajo Tama po delih lahko ogrozili poslovanje 13 družb, ki so v lasti Slovenske razvojne družbe. Omenjene družbe, v katerih dela več kot 1300 delavcev, imajo od Tama v stečaju namreč v najemu proizvodne in poslovne prostore. Člani upniškega odbora pričakujejo, da se bo v iskanje kupca za Tam in iskanje strateškega partnerja za nove družbe aktivno vključila država.

Vse kaže, da je (raz)prodaja Tama za nekaj časa zastavljena ali vsaj preložena. Tako se je zlasti državi, pa tudi vsem drugim, ki so odgovorni za razmere v našem gospodarstvu, ponudila še ena priložnost, da najdejo kupca za celoten Tam in tako prispevajo k rešitvi tistega, kar se še da rešiti. Če kupca za celoten Tam ne bo, pa bo treba njegovo premoženje razprodati po delih (po vsej verjetnosti pod ceno) - to pa bi ogrozilo tudi delovna mesta v novih družbah, ki poslujejo na lokaciji Tama.

T. K.

ZAHTEVE ZA KOLEKTIVNO POGODBO PODPIRA VEČINA TEKSTILCEV IN USNJARJEV

Sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije je zaradi odpovedi delodajalcev ostal brez kolektivne pogodbe za svoje dejavnosti. Ker so v sindikatu prepričani, da brez pogodbe ne morejo biti, so se odločili z vsemi sredstvi pritisniti na delodajalce, da bi sedli za pogajalsko mizo.

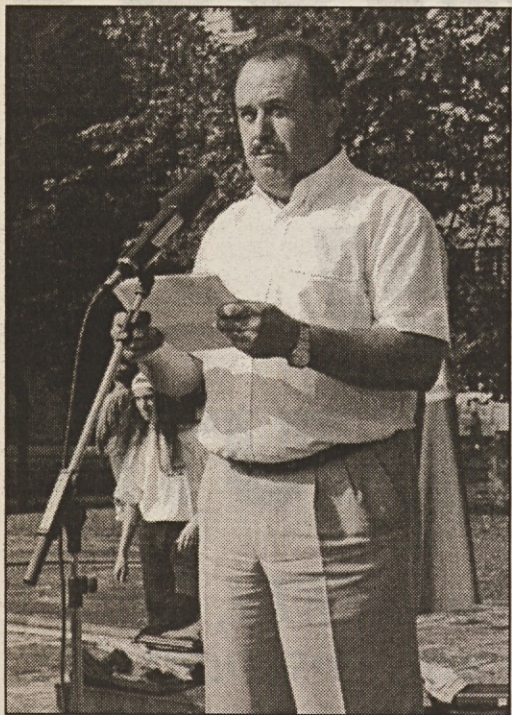
Da bi podkrepili svoje zahteve za novo kolektivno pogodbo, se je vodstvo sindikata obrnilo na članstvo, naj mu s podpisi izrazi svojo podporo pri zahtevi za kolektivno pogodbo. Kot je povedala sekretarka sindikata Branka Novak, so že dobili podpise 22.996 zaposlenih, torej več kot polovice. Računajo, da jih bodo dobili še nekaj tisoč. To daje sindikalnemu vodstvu mandat, da se za kolektivno pogodbo bojuje z vsemi sredstvi, tudi s stavko, je dodal predsednik sindikata Tone Rozman. Za začetek bodo partnerje iz združenja GZS pozvali, naj veljavnost odpovedanih pogodb podaljšajo do konca novembra.

Kot poročamo v Zaupniku, je združenje pri GZS izrazilo pripravljenost za začetek pogajanj.

Protestni shod
SKEI

ČE NE BODO RAZUMELI,

Albert Vodovnik:

NAMESTO DA BI V VLADI DRŽALI BESEDO, SO NAS TRIKRAT SOKIRALI

Za protestni shod smo se odločili že junija, od njega smo odstopili le zato, ker nam je bilo pri predsedniku vlade rečeno, da problemov ni treba reševati na takšen način.

Predsednik vlade in najodgovornejši ministri so takrat skupaj z nami ugotavljali, da ni razlogov, da bi delavce še naprej odpuščali. Soglašali so tudi, da je čas za ponovno oživljanje gospodarstva in obrnitev trendov na področju zaposlovanja.

Takoj potem pa šok! Stečaj Zlatarne Celje, Ferralita, Novih Vozil, Jeklolivarne, Plamena...

Gospodje v vladi torej ne držijo besede. Po nekaterih ocenah čaka stečaj še 500 olastninjenih firm. Med njimi je tudi Litostrojo.

Potem še drugi šok! Do konca leta mora Slovenija končati tranzicijo – torej: znižati plače, zmanjšati pravice iz zdravstvenega varstva, ugodnosti upokojencem, itd.

Vse to le zato, da bi prišli do nove slovenske buržoazije in domačih kapitalistov, drugače bi dobili tuje.

In še tretji šok! Na mojo mizo je prišel dopis predsednika uprave Slovenskih železarn, da je zaradi sanacije treba suspendirati kolektivno pogodbo dejavnosti in uporabljati splošno. Hkrati pa ugotavljamo, da nihče ne ve, kje je denar, namenjen sanaciji in modernizaciji slovenske industrije.

Politiko izčrpanja delavstva moramo prekiniti tudi s pomočjo vlade in parlamenta. Če nam to ne uspe, bomo zlomljeni mi delavci.

Tu na Trgu republike zborujemo, da bi nas slišali obe instituciji – parlament in vlada. Tu smo tudi zaradi delodajalcev in gospodarske zbornice, ki nosijo svoj del odgovornosti za neuresničene tehnološke spremembe v industriji, od katerih imamo le presežne delavce in visoko brezposelnost.

Pozivam slovensko tehnično inteligenco, naj se izkaže in začne pripravljati programe. Če molči, namreč podpira le politično strankarsko spletkarjenje, zaradi katerega vedno bolj zaostajamo za razvitim svetom. SKEI se zavzema za ponovno uveljavitev znanja in dela, saj bomo od tega tudi lahko živeli.

V LITOSTROJU JE TREBA OHRANITI OD 1200 DO 1500 DELOVNIH MEST

O Litostroju se veliko piše, je dejal Marjan Pirc iz Litostroja in poudaril, da delavce živo zanima, kakšna bo njihova usoda. Vlada je poslala v Litostrojo predsednika uprave, ki je pripravil sanacijski program in našel tujega kupca ter strateškega partnerja. Le-ta je pripravljen vložiti v nakup dela Litostroja 40 milijonov mark in ohraniti obstoječe število delovnih mest. Ko je

Trg republike v Ljubljani so to sredo dodobra napolnili člani SKEI in drugih v ZSSS povezanih sindikatov. Tam so protestirali zaradi ukinjanja podjetij, odpuščanja delavcev in zmanjševanja pravic zaposlenih. Shod se je začel s himno Vstanite, v suženjstvo zakleti, končal pa z Janez, kranjski Janez, kaj bo z nami danes. Udeleženci shoda so državnemu zboru, vladi in delodajalcem poslali pisne zahteve, naj gospodarske strategije ne vodijo na plečih delavstva. Zakonov, ki urejajo položaj zaposlenih, pa naj ne sprejemajo brez soglasja sindikatov. Večina govorcev je sindikate pozvala k enotnosti. Združeni bodo tudi veliko močnejši, so menili.

bil sporazum s tujim partnerjem že podpisan, pa so se po besedah Marjana Pirca našli dušebrižniki, med njimi tudi podpredsednik slovenske vlade Marjan Podobnik, ki razglašajo, da mora Litostrojo ostati slovenski. To si, kakor je dejal Pirc, iskreno želijo tudi delavci, vendar tuji kupec zagotavlja, da bo ohranil v Litostroju 1200 delovnih mest, medtem ko bi po eni od slovenskih variant ostalo v podjetju zaposlenih samo nekaj več kot 200 delavcev. Poleg tega pa delavci domačim predlogom za rešitev Litostroja ne zaupajo, saj so jih pripravili kvazistrokovnjaki in menedžerji, ki so nekoč delali v podjetju, nato pa pred naraščajočimi težavami pobegnili v druga

Nato je politike in državne funkcionarje opozoril, naj si nikar ne domišljajo, da so tukaj sami in da so dolžni skrbeti samo zase. V tej deželi je tudi veliko delavcev, upokojencev, mladih in drugih ljudi, ki so jim s svojo politiko prav tako dolžni zagotoviti človeka vredno življenje. Če tega ne bodo doumeli, si bodo morali prizadeti sami vzeti tisto, kar jim pripada.

Janez Jakša je prav tako opozoril, da Slovenijo hromijo strankarska nasprotja in nenehni prepiri. Politiki in oblastniki, zavedajte se, da ste ljudstvo razočarali, je vzkliknil Jakša. Opozoril jih je, da imajo še čas, da se popravijo in začnejo uresničevati svoje predvolilne obljube. Vendar časa ni več dosti, saj delavcem zmanjkuje potrpljenja.

VZHODNOEVROPSKE PLAČE IN ZAHODNOEVROPSKE CENE

Udeležence protestnega shoda je v imenu članov SKEI in drugih delavcev Primorske pozdravil Iztok Sabadin. Dejalo je, da imajo kovinarji na Primorskem veliko grenkih izkušenj, saj je bil Tomos tako rekoč prvo slovensko podjetje,

dejal Sabadin. Pri tem pa pozabljajo, da imamo pri nas vzhodnoevropske cene. Tako ne gre naprej, ljudje. To smo vam prišli povedat, je sklenil Sabadin.

ČE SE DELAVCI ZA SVOJE PRAVICE NE BODO BORILI, BO ŠE SLABŠE

V imenu podravskih delavcev, brezposelnih in upokojencev je udeležence shoda pozdravil Branko Medik. Dejalo je, da je gospodarstvo, še zlasti pa kovinska in elektropredelovalna industrija na Štajerskem v razsulu, delavci pa so oropani dostojanstva, saj mnogi ne morejo več živeti človeka vredno življenje.

V Podravju je po Medikovih besedah že blizu 33.000 brezposelnih, jih bo pa še več, saj je veliko podjetij tik pred stečajem. To se ne sme zgoditi, je bil odločen Medik.

Medik je dejal, da bi se moral zamisliti vsak delavec, ki se ni udeležil protestnega shoda SKEI na Trgu republike v Ljubljani, če je za to imel možnost. Če se delavci za svoje pravice ne bomo borili, bo v tej deželi, verjemite, še veliko slabše, je poudaril Medik.

Medik je prav tako opozoril, da želi vlada z novo zakonodajo zmanjšati pravice delavcev, še zlasti nezaposlenih, čemur se morajo sindikati postaviti po robu. Tudi banke imajo veliko denarja, me-

Marjan Pirc: Delavci Litostroja potrebujemo delovna mesta, ne dušebrižnikov!

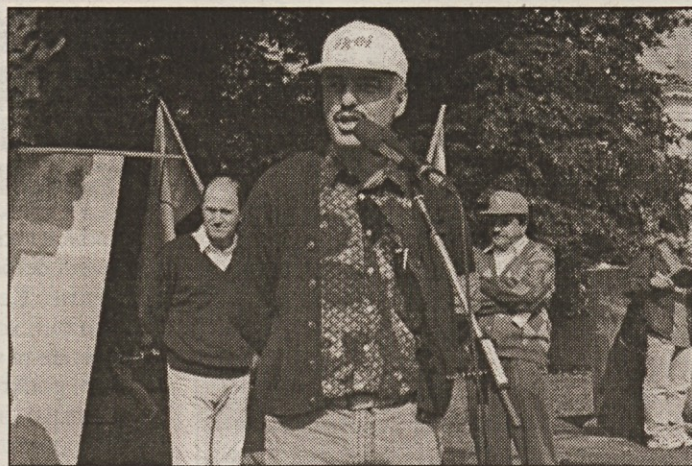
podjetja. Sedaj, ko so spravili v stečaj Riko iz Ribnice, Emo iz Celja in še nekatera druga podjetja, pa bi po besedah Marjana Pirca radi zopet solili pamet delavcem Litostroja.

Marjan Pirc se je zavzel za dolgoročno rešitev Litostroja na ta način, da bo v podjetju ohranjenih od 1200 do 1500 delovnih mest. Ob tem je izrazil prepričanje, da slovenski dušebrižniki tega niso sposobni storiti – če pa so, naj pridejo svoje predloge pojasniti delavcem v podjetje.

Pirc je med drugim odgovoril tudi na nekatere pikre pripombe delodajalcev, češ da so udeleženci protestnega shoda za udeležbo dobili plačilo, ker jim je SKEI zagotovil skromno malico. Tudi direktorji dobijo dnevnicke, ko grejo na pot, je rekel Pirc. Vendar obstaja velika razlika med direktorskimi dnevnicami in prispevkom SKEI za malico: direktorji si delijo skupni oziroma delavski denar, delavci pa so si ga zaslužili sami in ga tudi sami zbrali s plačevanjem članarine.

DELAVCEM ZMANJKUJE POTRPLJENJA

Na jugu države, torej na dolinjskem in belokranjskem, je SKEI močan, je dejal Janez Jakša. Tokrat smo prišli v Ljubljano s transparenti, na katerih piše, kaj terjamo, naslednjič pa bomo prišli po svoj delež, je nadaljeval.

Janez Jakša: Politiki, zavedajte se, da ste ljudi razočarali!

SKEI je skupaj z ZSSS dokazal, da je dobro organiziran, močan in enoten v boju za delavske pravice.

ki je moralo v stečaj že v času nekdanje Jugoslavije. Tudi v samostojni Sloveniji se delavcem ne godi nič boljše, je dejal Sabadin.

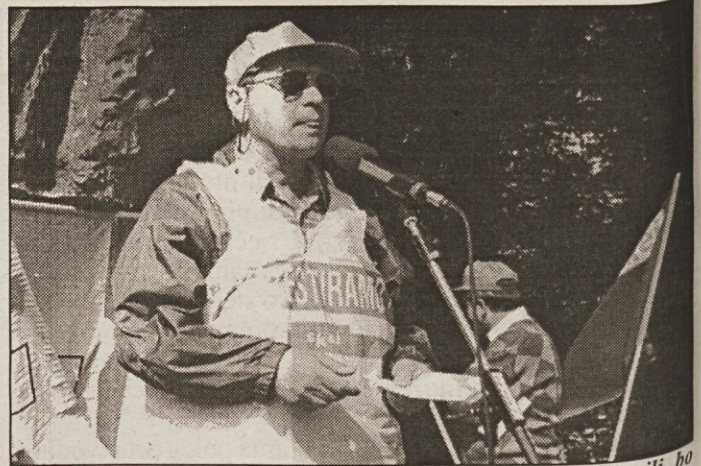
Po njegovih besedah so se udeleženci protestnega shoda zbrali na Trgu Republike v Ljubljani zlasti zaradi dveh stvari: delodajalcem in oblastnikom so hoteli dokazati,

da je v Sloveniji še veliko kovinarjev in da so enotni v boju za svoje pravice, prav tako pa so želeli oblastnikom sporočiti, da ne bodo popustili v boju za ohranjanje pravic, ki jih delavcem dajejo zakoni in kolektivne pogodbe.

Delodajalci pravijo, da imamo glede na druge države v tranziciji prevelike plače, je ogorčeno

dtem ko v podjetjih nimajo dovolj sredstev niti za repromaterial in surovine, da o plačah niti ne govorimo. Delavci bi radi delali, vendar ne morejo. Zakaj država ne ukrene kaj, da bi omogočila industriji in celotnemu gospodarstvu nov polet, se je vprašal Medik.

Delodajalci in oblastniki želijo, da bi delavci

Branko Medik: Verjemite, če se za svoje pravice ne bomo borili, bo slabše!

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V.d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Ziro račun 50101-678-47511 • Tisk: Delo TCR d. d., Dunajska 5, Ljubljana • Ministrstvo za kulturo šteje Delavska enotnost med proizvode, za katere se plačuje 5% davek, ki je vstet v ceno posameznega izvoda.

BO RES HUDIČ

delali samo za toplo vodo in kruh. Tako ne more iti več naprej, je vzkliknil Medik.

Nato se je vprašal, zakaj morajo delavci v gospodarstvu včasih celo več mesecev čakati na plače, medtem ko zaposleni v državnem aparatu in družbeni nadgradnji teh problemov nimajo. Državni aparat se širi, medtem ko v industrijskih podjetjih nimajo sredstev več niti za normalno obratovanje, kaj šele za razvoj.

Sedanje razmere bodo po Medikovih besedah pripeljale tudi do globljih strukturnih sprememb v slovenski družbi, saj bodo sedaj politiki, menedžerji in državni funkcionarji, ki imajo denar, pokupili delnice od delavcev, ki so svoje delnice in drugo premoženje prisiljeni prodajati za preživetje.

Po Medikovih besedah se lahko delavci takšni politiki uprejo samo z odločnim sindikalnim bojem. Zato se ne pustimo oslabiti in razdvojit, je na koncu pozval Branko Medik.

DELAVCI SI DOSTOJANSTVA NE PUSTIJO VZETI

Gorenjska je bila nekoč ponosna in industrijsko razvita deželca, sedaj pa je v razsulu, je dejal Vencelj Šturm. Še včeraj so na Gorenjskem živeli ponosni ljudje, ki jim je delo pomenilo življenje. Danes pa so mnogi obupani, saj so jim vzeli delo

Vencelj Šturm: Vzeli so nam delo, dostojanstva si ne pustimo vzeti!

in z njim dostojanstvo. Po Šturmovih besedah delavci vsega tega niso izgubili zaradi lastne krivde, temveč zaradi neodgovornega dela in slabih odločitev delodajalcev in oblastnikov.

Kako je mogoče to pojasniti ljudem, ki so svojo življenjsko energijo posvetili delu? Kaj je mogoče reči človeku, ki več mesecev ni dobil plače? Kako naj človek razume, da mora v zrelih letih začeti prosjati za zaposlitev in ljubi kruhek, se je vprašal Šturm. Po njegovem mnenju bi nova delovnopravna zakonodaja, če bi jo poslanci sprejeli, delodajalcem omogočala, da bi še bolj "mesarili" med delavci. Zato je delavce pozval, naj stopijo skupaj ter delodajalcem in oblastnikom prepričajo, da bi z njimi počeli, kar hočejo. Politike pa je pozval, naj opustijo medstrankarske boje in se posvetijo reševanju gospodarske krize. V prvi vrsti pa naj pustijo do besede pametne gospodarstvenike, ki jih v Sloveniji ne manjka.

Vzeli so nam delo - dostojanstva pa si ne dovolimo vzeti, je končal Vencelj Šturm.

SKUPNI CILJ VSEH DELAVCEV: ZA POŠTENO DELO POŠTENO PLAČILO

Udeležence protestnega shoda je pozdravil tudi predsednik Sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije Srečko Čater, ki je v celoti podprl zahteve SKEI. Danes smo mi z vami, jutri boste vi z nami,

Srečko Čater: Sramujem se ljudi, ki delajo v tisti zgradbi!

je dejal Čater in poudaril pomen solidarnosti med delavci iz vseh gospodarskih panog. Po njegovih besedah imajo vsi delavci, ne glede na to, v kateri panogi ali dejavnosti delajo, skupni cilj: za pošteno delo pošteno plačilo. Nato je Srečko Čater z roko pokazal na zgradbo parlamenta in vlade ter dejal, da je bil včasih ponosen na ljudi, ki so v

teh zgradbah odločali o narodovi usodi, sedaj pa se jih sramuje, saj sprejemajo takšne odločitve, da je v Sloveniji že 200 000 delovnih mest manj kot pred leti. Delavce je pozval, naj storijo vse, da bodo v parlamentu in vladi zopet sedeli ljudje, na katere bodo ljudje lahko ponosni.

BREME TRANZICIJE SO PREVALILI NA RAMENA DELAVCEV

Žalostno je, da moramo danes na nevzdržen položaj delavcev, brezposelnih in upokojencev pristojne ponovno opozarjati na tak način, je dejal Ladislav Kaluža, ko je udeležence protestnega shoda pozdravil v imenu delavcev iz celjske regije.

Samo na celjskem območju je v zadnjih letih propadlo dve tretjini delovnih mest v kovinski industriji, prav tako pa je kriza zdesetkala število zaposlenih v tekstilni in lesarski industriji, gradbeništvu in še nekaterih gospodarskih panogah.

Kaluža je dejal, da so se delavci zavedali dejstva, da bodo prehod v tržno gospodarstvo, osamosvojitve Slovenije in vključevanje v Evropo težke naloge. Niso pa pričakovali, da bodo morali vse breme tranzicije nositi na svojih ramenih.

Vsi tisti, ki so izgubili delo, tega ne morejo razumeti, je dejal Kaluža. Nikakor pa tega ne morejo doumeti delavci iz dobrih podjetij, ki so propadla kljub temu, da so imela dovolj dela, trg in pridne delavce. Na celjskem območju so takšna podjetja uničila nesposobna vodstva, politiki in oblastniki, država in njen razvojni sklad z zgrešeno poslovno politiko, banke, ki so skrbele samo za svojo sanacijo, ne pa za razvoj gospodarstva, in še bi lahko naštevali.

Po Kaluževih besedah so delavci ogromno žrtvovali, da bi rešili posamezna podjetja in ohranili delovna mesta. Tako so se odpovedovali plačam po kolektivni pogodbi, pristajali so na zamike pri izplačilu plač in regresov in podobno. Vendar pa so

Ladislav Kaluža: Če bomo prisiljeni zaplesati z danji ples - bo hudič!

se sporazumov z delodajalci v zvezi s tem držali samo delavci, menedžerji so jih očitno podpisovali s figami v žepu. Medtem pa država gradi svoje vključevanje v Evropo na zmanjševanju pravic delavcev, brezposelnih in sedanjih ter bodočih upokojencev.

Na protestnem shodu zadnjič na civiliziran in kulturn način poudarjamo: Gospodje, tako ne gre več naprej, je dejal Kaluža. Po njegovih besedah lahko gremo naprej samo skupaj - tako, da se bremena tranzicije porazdelijo enakopravno in pošteno med vse socialne sloje in med vse državljane.

Ladislav Kaluža je vlado, parlament in gospodarsko zbornico pozval k fair playu. Če takšnega fair pleya z njihove strani ne bo, ga ne bo več niti pri sindikatu in delavcih, posledice za to pa si morajo oblastniki in delodajalci pripisati sami.

Na koncu je Kaluža dejal, da bodo mnogi poskušali protestni shod diskreditirati. Nekateri bodo verjetno trdili, da v SKEI še vedno razmišljajo socialistično. Da, tako razmišljamo, dokler bodo eni pri koritu, drugi pa ga še videti ne smejo, je vzkliknil Kaluža. Drugi bodo shod zopet primerjali s plesom Indijancev pred parlamentom. Takšnim pa odgovorjam: To ni naš zadnji ples. Ko in če bomo začeli plesati tega - bo hudič!

Dušan Semolič: PRI OBRAMBI DELAVSKIH PRAVIC NE BOMO POPUSTILI ZA NOBENO CENO

Boj SKEI je del skupnega boja za ohranitev pravic delavcev. V tem moramo uspeti in delodajalcem in državi dokazati, da so meje ravnanja, ki jih ne smejo prekoračiti. Te meje moramo postaviti prav sindikati, kajti želje in apetiti mnogih novih lastnikov so neizmerne.

V ZSSS protestiramo, danes SKEI, jutri vsi skupaj, ker se problemi podjetij in države rešujejo le na račun delavcev.

Čprav delavcem jemljejo pravice in napadajo sindikate, govorijo o socialnem miru. Delavcem hočejo vzeti še tisto malo, kar jim je ostalo, da bi po bogastvu prišli v raj že na zemlji.

V ZSSS odločno nasprotujemo poskusom delodajalcev, da bi znižali pravice zaposlenih, zapisane v kolektivnih pogodbah. Ali res ne razumejo, da so nekatere od teh pravic, naj gre za kovinarja, tekstilko, trgovko, minimum, ki še štiti dostojanstvo slovenskih delavcev. Ali mora delavstvo res stavkati, da bi ga vsaj malo poslušali.

ZSSS nasprotuje poskusom, da bi skrajšali čas, ko brezposelni prejemajo denarno nadomestilo. Pri zaščiti starejših delavcev ne bomo popuščali.

Če država išče denar, naj ga išče pri tistih, ki ga imajo. Naj pomete pred svojim pragom, tam je kaj pometati.

Udeleženci protestnega shoda so bili enotni: Sindikat v boju za delavske pravice ne sme popustiti.

Na shodu, ki ga je spretno povezoval Franci Zaberl, predsednik SKEI Gorenjske, sta sodelovali tudi pihalni godbi Rudnika Mežica iz Liboj in ansambel Bad law iz Železnikov.

Mi v ZSSS trdimo, da zmanjšanje socialnih pravic ni in tudi ne bo dalo novih delovnih mest. Z zmanjševanjem standarda brezposelnih ni mogoče premagati brezposelnosti. Ni res, da je drago delo, drago je nedelo, drage so napačne in prepozne odločitve menedžerjev in državnih organov. Ceno zanje pa plačujejo le delavci.

VSE MANJ JE DOBRIH POSLANCEV...

Vse manj je dobrih poslancev, vse manj poštenih je strank, vse bolj nas v bedo pehajo, nekoč kar dobro, zdaj ubogi že skoraj smo vsi.

Šel bom k nadškofu Rodetu, prosil za milosti dar, brat pred ljudstvom in v bogu za življenje nam sredstva bo dal.

Drnovšek in Peterle, Podobnik pa Janša zraven je, so potopili nas v govno do dna.

Nato predalec je, Evropa odmika se, kaj bo pa jutri še, nihče ne ve.

Vzel bom otroke za roko, ženo povabil s seboj, po širnem vas svetu bom pljuval in čez leta vam pamet solil.

Pesem Andreja Šifererja "Vse manj je dobrih gostiln" v priredbi Francija Zaberla, ki jo je na protestnem shodu SKEI ob izvedbi ansambla Bad law tudi zapel.

Ohraniti tovarne in delovna mesta je težka naloga, saj mora delo dajati nekaj več kot plačo za preživetje. To je cilj sindikatov in dosegli ga bomo. Najprej zlepa, če ne pa zgrda.

Svobodni sindikati nasprotujemo nekaterim predlogom, s katerimi hočejo reformirati pokojninsko zavarovanje, zlasti podaljšanju delovne dobe za ženske s 35 na 40 let. Kako naj to dobo doseže tekstilka, ki je zaradi nečloveških norm in slabih delovnih razmer zgarana že pri 35 letih. Smo tudi proti podaljšanju starostne dobe s 63 na 65 let. Imamo namreč veliko mladih brezposelnih, ki ne dobijo dela. Nasprotujemo reformi, ki bi namesto medgeneracijske pogodbe uvedla privatne pokojninske sklade. To bi bilo katastrofa za delavce, koristi pa bi imele le banke in vladajoče politične garniture.

Država se ne sme odpovedati odgovornosti za socialno varnost upokojencev in vsega prevaliti na posameznike. Zdravje in varna starost ne smeta

biti privilegij bogatih in močnih. V modelu reforme pokojninskega zavarovanja, kot ga predlagajo, bi slabši konec potegnili zlasti delavci. Čprav jim bodo ponujali med in mleko, bodo dobili le revščino in tolažilne besede, da se bodo upokojili po evropsko.

Rešitev za vse te in druge probleme je v odpiranju novih delovnih mest. Zlasti mladih je treba zaposliti čimveč.

Boljši standard je treba ustvarjati za večino, ne le peščico bogatih. Tovarne je treba tudi posodobiti. Tudi pravno varnost delavcev je treba povečati.

To so cilji, ki lahko in morajo združiti slovenske sindikate, delodajalce in državo. Če bomo vse to dosegli, bo življenje postalo prijaznejše za vse.

Kolektivne pogodbe, regres, povračilo potnih stroškov in še kaj delavcem ni dano za večne čase. Za vse to se je treba vedno znova boriti in si vse izboriti. Namesto sindikatov tega ne more narediti nihče. To je velika naloga in odgovornost sindikatov. Odgovor na vprašanje, kakšna bo naša prihodnost, ne sme biti privilegij političnih strank.

V ZSSS nas povezuje mnogo stvari - zlasti skupni problemi zaposlenih. Naši uspehi bodo večji, če bomo v prizadevanjih enotni in solidarni. Pri obrambi delavskih pravic ne bomo popustili za nobeno ceno.

SPREMEMBE ZAKONA O ZAVAROVANJU BREZPOSELNIH BODO MANJ BOLEČE

Kot je na torkovi tiskovni konferenci povedal minister za delo Anton Rop, so predlagane spremembe zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti s socialnimi partnerji uskladili toliko, da jih bodo vladi poslali že za sejo ta četrtek. Državni zbor naj bi jih obravnaval po hitrem postopku, za katerega pa ni jasno, kdaj se bo lahko začel. Med usklajevanjem besedila predlaganih sprememb zakona je namreč Združena lista socialnih demokratov vložila kar tri svoje predloge sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti. Predlogi sprememb zakona po ministrovih besedah s partnerji še niso povsem usklajeni. Gregor Miklič, član predsedstva ZSSS, ki je sodeloval pri zadnjem usklajevanju, nam je povedal, da je ostalo neusklajeno le eno večje vprašanje – zaščita starejših delavk in delavcev. ZSSS zagovarja dosedanja ureditev, torej mejo pri 50 letih za ženske in 55 letih za moške.

Največja izboljšava, nastala po dialogu s socialnimi partnerji, naj bi bila pri skrbi za starejše delavce, menijo na ministrstvu. Brezposelnosti oseb, ki ji do upokojitve manjkajo le tri leta in se ji izteka pravica do denarnega nadomestila, naj bi zavod za zaposlovanje plačeval prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje vse do upokojitve ali nove zaposlitve.

Zaradi zagotavljanja socialne varnosti starejših oseb, ki jim do

upokojitve manjkajo tri leta, je čas prejemanja denarne pomoči podaljšana do upokojitve.

Zaradi pospeševanja zaposlitve starejših oseb se delodajalci, ki zaposli brezposelno osebo, starejšo od 55 let, plača za prvi dve leti zaposlitve polovica prispevkov na bruto plače, za naslednja leta pa dodatno še četrtnina prispevkov.

Starejše osebe, ki uveljavljajo pravico do denarnega nadomestila in jim do upokojitve manjka pet

let zavarovalne dobe, imajo pravico do denarnega nadomestila po sedaj veljavnem zakonu – torej pet let.

Pomembna sprememba je tudi glede najnižjega nadomestila. To sedaj znaša 80 odstotkov zajamčene plače, po uveljavitvi spremembe zakona pa naj bi bilo izenačeno z zajamčeno plačo. Najvišje nadomestilo naj ne bi več znašalo štirikrat, ampak le dvainpolkrat toliko kot zajamčena plača.

Če bodo predlagane spremembe zakona v državnem zboru potrjene in uveljavljene, bodo brezposelne osebe, starejše od 50 let, prejemale denarno nadomestilo 18 mesecev, starejše od 55 let pa 24 mesecev. To pravico pa bodo imele osebe z več kot 25 leti delovne dobe.

Vse te spremembe prvotnih predlogov sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti po Ropovih besedah pomenijo največje možno približevanje stališčem sindikatov.

ZLSD – Delavstvo plačuje največjo ceno tranzicije

Kot je konec prejšnjega tedna sporočila ZLSD, so predlagane spremembe zakonodaje, ki naj bi jih uvedli zaradi prilagajanja Evropi, zgrešene. Če bi bile sprejete, bi slovenskemu delavstvu naredile nepopravljivo škodo. Da bi preprečili sprejetje neustreznih zakonskih rešitev po hitrem postopku, so v ZLSD pripravili kar tri predloge spremembe zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti. Z njimi želijo doseči normalno obravnavo sprememb, pomembnih za široke sloje prebivalstva. Miloš Pavlica, ki je te predloge tudi pripravil, je na tiskovni konferenci povedal, da predlogi ministrstva za delo in vlade sodijo v 19. stoletje, ne pa v prihodnje tisočletje. Pavlica je še povedal, da bo ZLSD podprla vsa prizadevanja delavskih organizacij in pomagala utrjevati vlogo dela v naši družbi.

Sindikalne zahteve, da bi bil zakon obravnavan po rednem, ne pa po hitrem postopku, pa po ministrovih besedah ni mogoče upoštevati zaradi tega, ker je ZLSD vložila kar tri predloge sprememb zakona. Obnašanje te stranke je Rop ocenil kot izigravanje socialnega partnerstva, saj naj bi predloge vložila zaradi svojih političnih interesov. Spremembe zakona, kot jih je v dogovoru s socialnimi partnerji pripravilo ministrstvo za delo, bodo torej morale čakati najmanj tri mesece, kolikor bo državni zbor potreboval, da odpravi to proceduralno zadržko. Zaradi tega zapleta ne morejo pristati na zahteve sindikatov za obravnavo sprememb zakona po rednem postopku.

Zaradi te izkušnje se bo ministru Rop skušal s socialnimi partnerji pogovoriti o proceduri pogovaranja. Minister je predsedniku ZSSS še očital, da je na tiskovni konferenci zavrnil dialog o "beli knjigi" reforme pokojninskega in invalidskega zavarovanja, čeprav je sploh še ne pozna. Spremembe zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti so po besedah državne sekretarke Zdenke Kovač na liniji sprememb, ki jih je letos v Angliji uveljavila laburistična vlada, ki naj bi vodila podobno politiko kot ZLSD.

Da ne bodo le preganjali delavcev, ki delajo na črno, pa bodo dokazali že prihodnji teden, ko bo ministru Rop na tiskovni konferenci predstavilo podatke o rezultatih inšpekcijskih pregledov pri delodajalcih.

Zakon o udeležbi zaposlenih pri dobičku dober, vendar potreben popravljen

OKREPLJEN POMEN NOTRANJEGA LASTNIŠTVA

Med zakonskimi predlogi, ki jih vlada ta čas skuša spraviti skozi parlamentarno proceduro po hitrem postopku, je tudi predlog zakona o udeležbi zaposlenih pri dobičku družbe. Zakaj se s tem zakonom tako muči? Gledano z makroekonomskega zornega kota je treba čimprej preusmeriti več denarja iz porabniške v varčevalno in naložbeno sfero. Vlada meni, da bo zakon vzpostavil take okvire za spodbujanje tistih oblik nagrajevanja dela zaposlenih, ki izhajajo iz dejanske ustvarjenega pozitivnega rezultata poslovanja družbe; pomagal naj bi pri zniževanju stroškov poslovanja z omejevanjem rasti plač in povečal raven varčevanja in vlaganja v razvoj in investiranje. Vse to bi dobro vplivalo na dvig konkurenčnosti gospodarstva in omogočilo več delovnih mest. Vendar tako delodajalci kot sindikati že terjajo spremembe zakonskega predloga, ker menijo, da še ni dovolj dober, da bi z njim dosegli postavljene cilje.

Vlada je imela oporo pri pripravi tega zakona v določilih zakona o gospodarskih družbah, ki udeležbo zaposlenih pri dobičku načelno ureja tako za člane uprave kot za zaposlene. Možnost, da zaposleni dobijo del plače na podlagi uspešnosti poslovanja (kot denar ali kot delnice), predvideva tudi splošna kolektivna pogodba. Udeležba zaposlenih pri dobičku družbe je v državah članicah Evropske unije, pri le-teh so se tvorcini zakona najbolj zgledevali, različno zakonsko opredeljena. Najbolj je razvita v Franciji, kjer je obvezna za vse družbe z več kot 50 zaposlenimi, zelo je razvita tudi v Veliki Britaniji, kjer pa je udeležba pri dobičku prostovoljna (ni obvezna po zakonu). Zanimivo je, da recimo v Nemčiji, po katere zakonodaji se najraje z gledujemo, sploh nimajo zakonitih spodbud za udeležbo zaposlenih pri dobičku.

Minister za delo Tone Rop pravi, da bo zakon povečal prilagodljivost plač, bistveno povečal varnost delovnih mest in zmanjšal njihovo fleksibilnost, kadar bodo podjetja zašla v krizo. Hkrati je dodal, da zakon uveljavlja pravilo, da mora menedžment deliti usodo zaposlenih. Zanj je zato v zakonu predvidena samo delniška oblika udeležbe pri dobičku, medtem ko bodo zaposleni dobili svoj delež dobička bodisi v denarju ali pa v delnicah podjetja, vnovčljivih čez določeno število let, denimo tri ali pet. V bistvu bodo možne štiri delitvene sheme. Ministrstvo za delo je naredilo poskusni izračun vpliva zakona: če bi veljal že lani, bi zajel 22.048 podjetij, ki so poslovala z dobičkom, v katerih je bilo preko 303.000 zaposlenih (skoraj polovica vseh zaposlenih). Vsega dobička je bilo za 140 milijard tolarjev. Petina, namenjena delitvi zaposlenim, bi

tako znašala blizu 30 milijard tolarjev. V povprečju bi vsak zaposleni v uspešni družbi dobil blizu sto tisočakov na račun dobička. Minus davek, kajti prejemki iz udeležbe pri dobičku niso deležni davčnih olajšav po sedaj veljavni zakonodaji. Zakon predvideva davčne olajšave, vendar naj bi jih bil deležen le tisti del dobička poslovnega leta, katerega izplačilo je odloženo najmanj za tri leta in ki ne presega petine tega dobička in ni večji od desetine letnega zneska plač, izplačanih v preteklem letu. Pri tem izplačani del dobička na zaposlenega ne sme presegati povprečnega mesečnega zneska plače tega zaposlenega, izplačane v preteklem letu.

Medtem ko so v svobodnih sindikatih zakon sprejeli naklonjeno, ga ekonomska stroka sprejema zadržano, in opozarja, da bi utegnili v dobrih podjetjih, ki ustvarjajo dovolj dobička, hkrati povečevati plače in zaposlenim izplačevati udeležbo pri dobičku. Brane Mišič na primer poudarja, da se je v državah, kjer imajo uzakonjeno ali uvedeno udeležbo zaposlenih pri dobičku, produktivnost znatno, tudi do trikrat, povečala. Načelno je ta zakon zelo dober, zlasti zato, ker bo okrepljen pomen notranjega lastništva, ki bi ga brez tega zakona bilo po Mišiču kaj hitro konec.

Kljub načeloma dobro zasnovanemu zakonu pa imajo v Zvezi svobodnih sindikatov ob Njevi nekaj dvomov, ki bi jih po njihovem bilo treba razčistiti že v tej zgodnji fazi javne obravnave zakona (ko vlada s pomočjo zunanjih zainteresiranih in strokovnih krogov preverja, ali je zakonski predlog že zrel za obravnavo v državnem zboru), da bi bil ta res spodbujajoč.

Tako menijo, da bi bilo treba pri opredeljevanju zaposlenega v družbi

opustiti nejasno formulacijo, da mora biti oseba, da bi lahko bila soudeležena pri dobičku, zaposlena v družbi določeno časovno obdobje, ki pa ne sme biti daljše od šestih mesecev. Sindikati predlagajo, naj zakon določi trimesečno obdobje.

Za svobodne sindikate ni jasno, ali so med podjetji, za katere določbe tega zakona ne veljajo (torej v njih zaposleni ne morejo biti soudeleženi pri dobičku) tudi podjetja v Slovenski razvojni družbi. Ta bi bilo treba izzvati, torej jim dovoliti soudeležbo pri dobičku. Sicer pa zakon ne velja za državna podjetja in podjetja v lasti občin, za družbe, v katerih je edini delničar ali družbenik državno ali občinsko podjetje, javna podjetja, Loterija Slovenije in druga podjetja, organizatorji iger na srečo ter investicijske družbe, ustanovljene skladno z zakonom o investicijskih skladih in družbah za upravljanje.

V zakonu je predvideno, da lahko skupščina družbe sprejme sklep o udeležbi zaposlenih pri dobičku, če je tako določeno v statutu. To določilo navaja k spreminjanju statotov družb, menijo v svobodnih sindikatih, kar pa je zamudno in zahtevno opravilo. Namesto tega naj bi veljal preprost sklep skupščine družbe.

Povsem nesprejemljivo pa je za svobodne sindikate besedilo prve in druge točke sedmega člena predloga zakona, ki govori o kolektivnem odločanju o sklenitvi pogodbe. Prva točka tega člena določa, da o sklenitvi pogodbe o udeležbi zaposlenih pri dobičku odloča svet delavcev. Šele če tega v družbi ni (druga točka), sklepa o sklenitvi pogodbe pristojni organ sindikata, ki mora imeti več kot polovico zaposlenih med svojimi člani. V ZSSS menijo, da prvi člen po nepotrebnem daje prednost svetu delavcev in da je treba zapisati, da o sklenitvi pogodbe odloča sindikat v skladu z zakonom o reprezentativnosti sindikata. Torej je nepotrebno tudi določilo, da mora sindikat imeti najmanj polovico zaposlenih med članstvom. Le če v družbi ni organiziranega sindikata, naj o sklenitvi pogodbe odloča svet delavcev. V ZSSS tudi menijo, naj se, drugače kot je v zakonskem predlogu, delež dobička določi sorazmerno s plačo za redno delo. Na ministrstvu za delo so tu namreč zapisali, naj se delež pri dobičku določi na podlagi njegove mesečne osnovne plače, izplačane

ZSSS PROTI NOVEMU POKOJNINSKEMU SISTEMU

Model reforme pokojninskega zavarovanja je daleč od tistega, kar imajo danes v Nemčiji in še nekaterih evropskih državah. ZSSS bo predlaganemu novemu modelu odločno nasprotovala. Nov pokojninski sistem ne bo cenejši od sedanjega, le zaposleni bodo plačevali bistveno več, je na tiskovni konferenci ta torko povedal predsednik ZSSS Dušan Semolič. Predlagana reforma je torej zanihanje socialne države, ki smo jo do zdaj skušali razvijati.

Sedanji aktivni zavarovanci bodo morali plačevati več že zaradi tega, ker se pravice upokojujev ne morejo zmanjšati.

Predlagano novo ureditev pokojninskega zavarovanja ZSSS zavrača iz načelnih razlogov, saj se ne strinja, da bi medgeneracijsko pogodbo, takšno imajo v Nemčiji in Avstriji, nadomestili z različnimi skladi za dodatno zavarovanje, ki se v svetu niso potrdili – nazadnje se je to zgodilo v Čilu. Namesto povsem nove ureditve je treba sedanjo le izboljšati in odpraviti njene slabosti, na katere je ZSSS že večkrat opozorila.

Tako se samozaposleni še naprej svobodno odločajo o osnovi, od katere plačujejo prispevke. Le delavstvo nima nobene izbire, pravi Semolič.

Vlada je bila po zakonu dolžna izenačiti plačevanje prispevkov v pokojninsko blagajno do 22. septembra 1996, vendar tega še ni naredila. V začetku leta 1996

v preteklem letu, povečane za dobiček na delovno dobo, korigira pa naj se z delovno dobo zaposlene v družbi.

Sredstva, namenjena udeležbi zaposlenih pri dobičku, morajo po tem zakonu mirovati vsaj tri leta, ta čas pa jih lahko družba uporablja samo za nakup ali adaptacijo poslovnih prostorov ter nakup opreme in družbi, za razvojne projekte družbe in za naložbe v finančne instrumente, kot so vrednostni papirji države, depoziti in druge naložbe v prvovrstne domače banke, lastniški ali dolžniški vrednostni papirji domačih izdajateljev, ki kotirajo na borzi. V svobodnih sindikatih predlagajo, naj bi jih družbe uporabljale tudi za izboljšanje delovnih razmer in varstva pri delu. Če družba tako uporablja deleže zaposlenih med mirovanjem izplačila, jim mora izplačati tudi ustrezno nadomestilo za uporabo, in sindikati se zavzemajo, naj bilo nadomestilo takšno, da bi se ohranila realna vrednost vložkov delavcev. V zakonskem predlogu navedena rešitev tega ne zagotavlja, saj je višina nadomestila najmanj enaka obrestni meri za hranilne vloge na vpogled in kvečjemu tolikšna, kot je obrestna mera za vezane depozite občanov nad dvanaest mesecev.

Zakon določa, da presežek dobička iz gospodarjenja z delom dobička, namenjenim za razdelitev med zaposlene, ki je višji od najvišjega zneska nadomestila za uporabo sredstev iz udeležbe pri dobičku, pripada družbi. V ZSSS predlagajo, naj bi se ta sredstva uporabljala za izboljšanje delovnih razmer in varstva pri delu.

O tridesetem členu, ki določa obdavčitev zaposlenega in olajšave pri davku, v sindikatih menijo, da je povsem odveč, ker je nadzor nad izvajanjem določil tega člena nemogoč. V tem členu je namreč določeno, da se davčne olajšave od udeležbe pri dobičku priznajo samo od prejemkov, izplačanih po delniški shemi, in da je višina davčne olajšave odvisna od načina izplačila deleža dobička in od dolžine obdobja, za katero je bilo izplačilo odloženo. Ta člen naj se črta iz zakona, predlagajo sindikati, prav tako pa tudi štirideseti člen, po katerem naj način izkazovanja podatkov o izplačanih plačah ter metodologijo spremljanja nevedenih podatkov predpiše minister za delo. Če bodo plače rasle, bo dobiček manjši in v tem primeru bodo delničarji terjali odgovornost uprave, menijo v ZSSS.

Predloge za izboljšavo zakona pa imajo tudi drugi sindikati in

delodajalci. Združene delodajalce se ujema s svobodnimi sindikati glede tega, kdo naj za zaposlene sklada pogodbo o udeležbi pri dobičku: po predlogu zakona se pristojnost svetov delavcev širijo, hkrati pa ožijo pristojnosti sindikatov, menijo. Delodajalci so tudi proti potrebi po spreminjanju statotov družb in omejevanju Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo ni dala soglasja na tekst statuta, če je dovoljeval udeležbo zaposlenih pri dobičku... Menijo pa tudi, da je treba udeležbo pri dobičku znižati za enak odstotek, kot so zrasle plače. Davčne olajšave naj bi bile vezane na rast povprečnih plač, ki mora biti nižja od realne. Ker terja izdaja novih delnic visoke stroške glede na majhen obseg sredstev, bi bilo treba iz zakona izpustiti zahtevo o izdaji delnic na imo. Posebej pa delodajalci opozarjajo, da je treba pred sprejemom tega zakona poznati tudi spremembe zakona o dohodnini ter posebni zakon, ki ureja plačevanje prispevkov za socialno varnost. Šele po sprejetju teh zakonov bo mogoče ugotoviti učinkovitost zakonov, ki bi jih omogočili izvajanje zakona o udeležbi zaposlenih pri dobičku. S. J.

Posvet obrtnih delavcev Slovenije

ZNANJE JE NAJVEČJI KAPITAL

V hotelu Ajda v Moravskih toplicah je bil konec minulega tedna dvodnevni posvet obrtnih delavcev, ki ga je organiziral republiški odbor Sindikata obrtnih delavcev Slovenije v sodelovanju s skladi za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih. Posvet, na njem je sodelovalo okoli 100 delavcev pri samostojnih podjetnikih in samostojnih podjetnikov, sta vodila predsednik in sekretar Sindikata obrtnih delavcev Slovenije Peter Jančar in Martin Muršič.

Svet je povezan z informacijsko avtocesto

Na posvetu so osrednjo pozornost posvetili socialnim učinkom vključevanja Slovenije v evropske integracijske procese, še zlasti pa posledicam, ki jih bodo ti procesi imeli na gospodarski in socialni položaj slovenskih obrtnikov ter podjetnikov in delavcev pri njih. Uvodoma je o tej temi spregovorila državna sekretarka v ministru za delo, družino in socialne zadeve Zdenka Kovač. Poudarila je, da se ekonomski odnosi v svetu globalizirajo - to pa pomeni, da ne bo mogla biti ekonomsko izolirana nobena država. Zato ni pravo vprašanje, ali v Evropo iti ali ne, temveč kako se pripraviti na sodelovanje in vključevanje v evropska in svetovna ekonomska gibanja.

Zdenka Kovač je dejala, da živimo v postindustrijski informacijski družbi, kjer smo ljudje med seboj povezani z novo informacijsko avtocesto - internetom. Po njenih besedah postaja v sodobni družbi največji kapital znanje in tega bi se morali vsi zavedati, še zlasti pa mladi, ki bodo čez nekaj let na enotnem evropskem tržišču konkurirali za delovna mesta s svojimi vrstniki iz najbolj razvitih evropskih držav. V zvezi s tem je državna sekretarka opozorila na pomen, ki ga izobraževanje in usposabljanje mladih in odraslih posvečajo v razvitih državah. Tako se denimo Irca šola povprečno 20 let, medtem ko hodi Slovenec v šolo povprečno samo 11,5 leta. Irca ima danes približno 30 odstotkov aktivnih prebivalcev z višjo oziroma visoko izobrazbo, medtem ko je pri nas skoraj enak odstotek mladih, ki jim ne uspe pridobiti niti poklicne izobrazbe. Zato pa rast družbenega proizvoda na Irskem letno dosega 7 odstotkov, inflacija je od 1 do 2 odstotka, brezposelnost pa se je z 22 odstotka zmanjšala na 10 do 11 odstotkov.

Temeljno razvojno vprašanje - regulacija trga dela

Po besedah Zdenke Kovač je ključni problem prehoda iz industrijske v postindustrijsko družbo v reguliranju trga dela. Če so delavci preveč zaščiteni, se težje odločajo za dodatno izobraževanje in preusposabljanje ter so se manj pripravljeno soočiti z novimi izzivi. Zato v razvitih državah uporabljajo sredstva za brezposelne za njihovo izobraževanje, usposabljanje in aktiviranje, ne pa za pasivne oblike pomoči. Tudi pri nas bo nova zakonodaja na področju zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti naravnana v tej smeri. Sicer pa se po besedah državne sekretarke v Sloveniji skriva v sivi ekonomiji več kot 40.000 delovnih mest. Zato bo treba povečati inšpekcijski nadzor nad zaposlovanjem na črno ter ustvariti pogoje za lažje odpiranje novih podjetij ter njihovo hitrejšo rast. Izkusnje v razvitih državah kažejo, da se število delovnih mest v velikih industrijskih sistemih zmanjšuje, v malih podjetjih pa hitro povečuje. Pri tem pa ima pomembno vlogo stopnja izobraženosti prebivalstva, kar čedalje bolj spoznavajo tudi vsi socialni partnerji v Sloveniji.

Edina stalnica prihodnosti bodo spremembe

Po besedah Zdenke Kovač se ne smemo bati vstopa v Evropo, ker strah človeka hromi, temveč nam mora biti približevanje Evropi vsem skupaj ustvarjalni izziv. Edina stalnica prihodnosti bodo spremembe, zato se jih mora vsako naučiti obvladovati.

V razpravi, ki je sledila, je Ivan Zaplotnik iz Križa pri Trziču dejal, da se ne boji konkurence strokovnjakov in podjetnikov iz tujine. Kadar se pogovarjajo o strokovnih vprašanjih, so enakopravni.

Druga pesem pa je, ko se začnejo pogovarjati o poslovanju, saj so denimo Nemčija, Avstrija, Italija in številne druge države ustvarjajo veliko boljše pogoje za poslovanje gospodarskih subjektov kot naša. Pri nas po Zaplotnikovih besedah ne moremo več govoriti niti o tranziciji, pač pa o razkroju. "Gospodarstvo gnije, državni aparat pa se reinkamiran ponovno razcveta," je dejal Zaplotnik.

Vlado Belšak iz Maribora je menil, da nam bodo irske izkušnje bolj malo pomagale, če jih ne bodo pristojni pri nas znali vgraditi v zakonodajo in razvojne načrte. Opozoril je, da Slovenija nima strategije gospodarskega razvoja. V gospodarskih podjetjih so celo razpadli raziskovalni in razvojni inštituti, ki so nekoč že uspešno delovali.

Anton Stražišar z Jesenic pa je opozoril, da bo v Evropi velik

V Ajdi je bila kar velika množica zaupnikov sindikata obrtnih delavcev

problem brezposelnost, saj bo sčasoma delalo v proizvodnji samo še 20 odstotkov ljudi. Na te razmere bi se morali v Sloveniji že danes začeti pripravljati.

Več razpravljavcev je opozorilo, da so pri nas plače tako skromne, da si mnogi delavci izobraževanja preprosto ne morejo privoščiti. Mnogi s plačami komaj preživijo, zato za razmišljanja o prihodnosti nimajo veliko časa. Zato bi morala država v prvi vrsti razbremeniti gospodarstvo. To bi bilo najboljšje za razvoj.

Novosti na področju delovnopravne zakonodaje

V nadaljevanju posveta je direktor Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani dr. Zvonko Vodovnik spregovoril o novi zakonodaji, zlasti o predlogu zakona o delovnih razmerjih. Opozoril je na nekatere rešitve in dileme, o katerih bodo morali socialni partnerji še temeljito razpravljati v okviru ekonomsko-socialnega sveta. Po njegovem mnenju bo zakon, ki so ga v strokovnih krogih pripravljali več kot dve leti, sprejet v naslednjem letu.

Dileme v zvezi z dualnim sistemom izobraževanja

Zelo živahna je bila tudi razprava o uvajanju dualnega sistema izobraževanja s poudarkom na vlogi socialnih partnerjev pri izgradnji tega sistema. Uvodoma je o tej temi spregovoril direktor Centra

Kaj menijo delavci v obrti o dualnem sistemu poklicnega izobraževanja

Vlado Belšak iz Maribora: Gremo iz novosti v novost in povzamemo tisto, kar so drugod že začeli opuščati. Sicer pa bi bilo treba za dualni sistem najprej preusposobiti in dousposobiti učitelje. Vprašanje je tudi, ali so snovalci sprememb vprašali delodajalce, kako usposobljene in koliko delavcev potrebujejo.

Janez Veršič s Ptuja: Sam sem bil klasični vajenec in sem se veliko naučil. Zato menim, da bo dualni sistem poklicnega izobraževanja boljši kot doslej. Res pa je, da je v zvezi z vajenci še veliko nejasnosti, zlasti glede plačila in drugih finančnih vprašanj.

Jani Kiker iz Velenja: Sistem dualnega izobraževanja bi bil dober, če bi ga postavljali na noge pravi ljudje. Sedaj pa ga ustvarjajo ljudje, ki ne poznajo dovolj stvarnih razmer v obrti in podjetništvu. Takrat ko bi morali podpisovati učne pogodbe z vajenci, še niso bili znani niti vsi pogoji.

Vinko Koren iz Velenja: Po mojem mnenju bo dualni sistem poklicnega izobraževanja boljši, kot je bil sistem usmerjenega izobraževanja. Reči moram, da sem v tem pogledu optimist.

Dragica Polajžer s Ptuja: Prepričana sem, da bo sistem dualnega poklicnega izobraževanja dober. Upam, da večjih problemov pri njegovem uvajanju ne bo. Menim, da bi se moral vajenec obvezati, da bo potem, ko si bo pridobil poklic, določeno obdobje še ostal pri delodajalcu, ki mu je pomagal priti do poklica.

Helena Perkovič iz Velenja: Mislim, da tvorci dualnega sistema izobraževanja še sami ne vedo natančno, ali se jim bo poskus obnesel ali ne.

T. K.

za poklicno izobraževanje profesor Vladimir Tkalec. Povedal je, da so tvorcji slovenskega modela strokovnega in poklicnega izobraževanja poleg domačih upoštevali tudi nemške, avstrijske in švicarske izkušnje. Podaril je, da bo poslednje poklicno izobraževanje potekalo v okviru socialnega partnerstva: trg in delodajalci bodo določali potrebe po kadrih, sindikati bodo sodelovali pri oblikovanju razvojne strategije na tem področju,

država pa bo preko pristojnih ministrstev določala standarde in skrbela za ustrezen razvoj in delovanje šolskega sistema. Spregovoril je tudi o pomembnih nalogah strokovnega sveta za poklicno in strokovno izobraževanje, ki bo kot najvišji organ sprejemal programe. Tkalec je podrobno spregovoril tudi o dualnem sistemu in poudaril, da bodo vajenci 44 odstotkov učne dobe preživeli v šoli, 56 pa pri praktičnem usposabljanju.

Po Tkalečevem uvodu se je razvila živahna razprava. Delavci pri samostojnih podjetnikih in podjetniki so zlasti opozarjali na številna odprta vprašanja v zvezi z dualnim sistemom izobraževanja. Kako in kdo bo določal potrebe po kadrih? Ali so učitelji pripravljeno uvajati dualni sistem? Ali nagrajevanje vajencem in stroški za njihovo pokojninsko zavarovanje ne bodo tako obremenili delodajalcev, da bodo izgubili interes za podpisovanje učnih pogodb z vajenci? Zakaj med mladimi ni interesa za poklicno izobraževanje? Ali bodo morale posamezne šole zaradi uvedbe dualnega sistema v stečaj? Takšnih in podobnih vprašanj je bilo še veliko.

Slovenija je že bila v Evropi

Na koncu posveta so udeleženci prisluhnili še kustoslu ljubljanske Narodne galerije Ferdinandu Šerbelju. Pripravil je izredno zanimivo predavanje o slovenskih slikarjih v prvi polovici 19. stoletja (Francu Kavčiču, Matevžu Langusu, Jožefu Tomincu, Mihaelu Stroju, Mariji Auersperg in drugih) in ga popestril z diapozitivi iz Narodne galerije. Po predavanju so si bili udeleženci edini, da je bilo to najbolj spodbudno predavanje na posvetu, saj je govorilo o starih mojstrih in vrednotah, ki jih je v sodobnem svetu čedalje težje najti. Takrat je bila Slovenija zaradi njihove profesionalne odličnosti in umetniške izpovedne moči sestavni del razvite Evrope.

T. K.

Kaj menijo o vključevanju Slovenije v Evropsko unijo delavci v obrti

Peter Jančar iz Litije: Menim, da je to izziv za vse nas. Sem optimist. Mislim, da bo imela Slovenija od vključitve v Evropo koristi. Res pa je, da se bo pojavila velika konkurenca tudi na trgu delovne sile, zato bomo morali več storiti za izobraževanje. Marsikaj bo treba postoriti tudi za posodabljanje tehnologije.

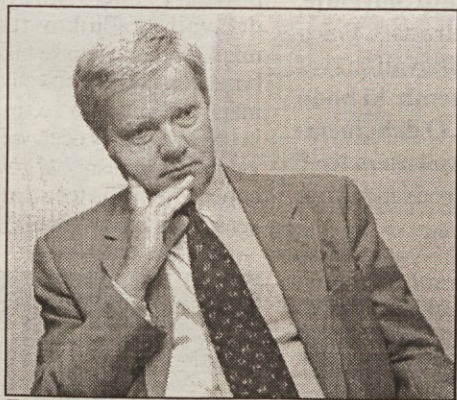
Jože Ločniškar iz Ljubljane: Pošteno bomo nastradali. Dolgo časa smo še kar dobro živeli z malo dela. Sedaj bomo morali več narediti za manjše plače. Vendar pa je tako prav, saj bo boljše za naše mlade generacije. Najslabše bi bilo, če ne bi šli v korak s časom in z razvitimi državami.

Andrej Gerlušnik iz Maribora: Za sedanje generacije prihajajo težki časi. Vendar pa upam, da se bo standard dvignil, ko bomo v združenji Evropi. Socializem je mnoge razvadil, zato se bomo sedaj vsi skupaj težko prilagodili novim razmeram. Vendar se moramo, drugega izhoda ni.

Olga Vončina iz Ljubljane: Sem optimist. Mislim, da se bo treba za vstop v Evropo temeljito pripraviti. Morali se bomo stalno izobraževati. Menim, da bo odprti trg dela s časom pripeljal k nam tudi več tujcev, zlasti iz vzhodne Evrope, zato bo konkurenca za delovna mesta še hujša. Sicer pa menim, da je dobro, da smo pri vstopanju v evropske povezave počasni in previdni. Upam da zato ne bomo ponovili napak, ki so jih storili denimo Madžari in še nekateri v vzhodni Evropi.

Branka Jurak iz Maribora: Zaradi konkurence na vseh področjih nam bo izredno težko, posebej še, ker nimamo vseh potrebnih marketinških in drugih podobnih znanj in izkušenj. Kako pa bo v obrti? Morda bomo znova spoznali, da je v razvitem svetu odlično opravljeno ročno obrtniško delo bolj cenjeno kot proizvodnja na tekočem traku. To sedaj marsikdaj pozabljamo.

T. K.

Zvone Vodovnik

Pogovor z dr. Zvonkom Vodovnikom, direktorjem Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani

PRIPRAVE ZA NOVI ZAKON O DELOVNIH RAZMERNJIH SO V STROKOVNIH KROGIH TRAJALE PRECEJ VEČ KOT DVE LETI

Vlada bo kmalu dala v parlamentarno proceduro predlog novega zakona o delovnih razmerjih. V zvezi s tem smo zastavili nekaj vprašanj direktorju Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani dr. Zvonku Vodovniku.

Delavska enotnost: Kako dolgo je besedilo zakona nastajalo v strokovnih krogih?

Vodovnik: Strokovne priprave za sprejem novega zakona o delovnih razmerjih so trajale precej več kot dve leti. Opravljene so bile temeljite analize mednarodnih konvencij, priporočil in dokumentov Sveta Evrope ter predpisov v Evropski zvezi. Prav tako so bile opravljene tudi primerjalne analize ureditve delovnih razmerij v pomembnejših evropskih državah. Na podlagi vsega tega je nastal osnutek novega zakona o delovnih razmerjih, ki je bil dan v razpravo v ekonomsko-socialni svet ter v strokovne kroge.

Delavska enotnost: Ali bodo po novem slovenskem zakonu delovna razmerja pri nas urejena zelo podobno kot v kateri od evropskih držav?

Vodovnik: Delovna razmerja v Sloveniji so bila doslej specifično urejena. Zaradi tega v novem zakonu ni bilo mogoče v celoti pozvzeti kakšnega tujega modela. Zakon upošteva

rešitve v razvitih evropskih državah, hkrati pa izhaja iz razvojnih in kulturnih razmer v Sloveniji. Vendar pa zakon upošteva preverjeno nespornе rešitve iz tujih zakonodaj.

Delavska enotnost: Kako je bil osnutek zakona sprejet v dosedanjih razpravah in v strokovnih krogih? Ali mu v kakšni stroki izrecno nasprotujejo?

Vodovnik: V strokovnih krogih obstajajo seveda različni pogledi, vendar globlji razhajanj in nasprotovanj doslej ni bilo. Morda je bolj čutili strah pred novitetami, ki se pojavijo pri vseh velikih spremembah.

Delavska enotnost: V razpravi o predlogu novega zakona o delovnih razmerjih bo med socialnimi partnerji prav gotovo prišlo do razhajanj. Na katera vprašanja bi morali biti v razpravi še posebej pozorni?

Vodovnik: Posebno pozornost bi veljalo v razpravi posvetiti obsegu urejanja delovnega razmerja za določen čas, problematiki zaposlitve in odpovedi ter enakopravnosti v

zvezi s tem, tematiki urejanja in varstva pravic delavcev ter problematiki zagotavljanja izvajanja predpisov in nadzoru.

Delavska enotnost: Novi zakon bo lahko v praksi zaživel samo, če bodo inšpekcije, sodišča in drugi državni organi sposobni učinkovito uresničevati naloge, ki jim jih bo zaupal zakon.

Vodovnik: Zakon zahteva okrepljeno usposabljanje in aktivnost organov nadzora in mehanizmov za usklajevanje interesov med strankami pogodbe o zaposlitvi ter sodišč.

Delavska enotnost: Ali bodo vsi omenjeni zmogli svoje naloge, še posebej, če se spomnimo, kakšni zaostanki so danes v delu pravosodnih organov?

Vodovnik: Glede na zahtevnost nove naloge potrebujejo vsi omenjeni organi zlasti angažirano in sistematično pripravo, morali pa se bodo tudi organizacijsko prilagoditi in usposobiti.

Delavska enotnost: Kdaj bo po vaši presoji Slovenija dobila novi zakon o delovnih razmerjih?

Vodovnik: Računamo, da bo sprejet naslednje leto. Več kot od stroke pa je to odvisno od politike.

T. K.

Sindikalna lista

Prvi del

september 1997

1. Dnevnice	
– cela dnevnic (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00
2. Kilometrina	(od 5. 9. 1997 dalje) 30,75
3. Ločeno življenje	51.098,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	
a. po veljavni KP dejavnosti	12.774,00
b. po SKPGD	(na delovni dan) 500,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade	
a. po veljavni KP dejavnosti (skupna delovna doba)	
– za 10 let	40.786,00
– za 20 let	61.180,00
– za 30 let	81.573,00
b. po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)	
– za 10 let	40.978,00
– za 20 let	71.967,00
– za 30 let	95.956,00
2. Odpravnina pri upokojitvi	277.912,00
3. Solidarnostne pomoči	
a. po objavljenih KP dejavnosti	81.573,00
b. po SKPGD	83.374,00
– ob smrti delavca	41.687,00
– ob smrti v ožji družini	59.150,00
4. Minimalna plača	35.173,00
5. Zajamčena plača	102.000,00
6. Regres za letni dopust	
– najmanj	127.746,00
– največ	

KAJ DELAJO

V republiških odborih

SKEI – Sindikat kovinske in elektroindustrije

Koristna izmenjava izkušenj

Prejšnji teden se je v Strugi v Makedoniji končal tretji in s tem zaključni del seminarja za sindikalne zaupnike, ki ga je s pomočjo Fondacije Olafa Palmeja in sindikata Metall Svenska iz Švedske organiziral SKEI Slovenije. Poleg domačih so se ga udeležili tudi zaupniki Sindikata kovinarjev Hrvaške.

Prvi del seminarja je potekal od 11. do 13. decembra lani na Bledu; njegove teme so bile kolektivne pogodbe, pogajanja in tripartizem.

Drugi del seminarja je bil od 22. do 24. aprila letos v Stubiških toplicah na Hrvaškem; tema je bila organiziranost in delovanje sindikatov, sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetij, privatizacijski postopki in lastninjenje v teh treh državah, mednarodno sindikalno sodelovanje in vključevanje v Evropsko unijo.

TEME IN DILEME – Ivica Jakopčević (Hrvaška), Alekso Kiprovič (Makedonija) in Albert Vodovnik (Slovenija) na zaključnem seminarju v Strugi.

Tretji, zaključni del seminarja je potekal od 16. do 18. t. m. v Makedoniji. Poudarek je bil na pravni in dejanski zaščiti sindikalnih zaupnikov. Ugotovljeno je bilo, da sicer obstajajo pravne možnosti varstva sindikalnih zaupnikov, vendar se v praksi žal pogosto dogaja, da sindikalni zaupniki, če pride do stečaja, ne dobijo več zaposlitve.

Med sprejetimi zaključki seminarja je tudi ta, da je take oblike mednarodnega sodelovanja potrebno nadaljevati. Izmenjava izkušenj lahko prepreči ponavljanje napak, ki se prenašajo iz države v državo in omogoči pravočasno pripravljenost sindikatov.

Udeleženci so se strinjali, da so bili izbrani način organiziranja in vodenja seminarjev ter njihova vsebina učinkovitejši od klasičnih seminarjev v preteklih letih, ko so nam predavali kolegi iz zahodnih držav in nam razlagali in svetovali postopke, ki smo jih pri nas že uporabljali, a tudi že opustili (zaradi različnih vzrokov).

Vladimir Bizovičar, sekretar

Sindikat poklicnih gasilcev

Obilo zanimivega in tehtnega branja

Vsem sindikalnim zaupnikom smo poslali septembrsko, 5. številko Biltena. V njem objavljamo več zanimivih informacij in gradiv, pomembnih za dobro sindikalno delo, med drugim tabelo izhodiščnih plač po kolektivni pogodbi za gasilsko dejavnost, poročila o pogovorih z ministrom za obrambo Turnškom in ministrom za lokalno samoupravo Grafenauerjem ter pismo vodstva javnih zavodov vladi o problematiki financiranja poklicnega gasilstva. Prav to in opravljena analiza uprave za zaščito in reševanje na ministrstvu za obrambo bo glavna tema na naši prvi seji sveta sindikata poklicnih gasilcev. V analizi je tudi nekaj kritičnih ocen stanja v gasilstvu, predvsem glede slabe izobrazbene strukture, pa tudi ugotovitev, da je v večini zavodov, upošteva možna sredstva, preveč redno zaposlenih gasilcev. Prav to zadnje nas mora posebej zanimati, saj so pri tem verjetno mišljeni delavci invalidi, ki pač ne morejo več operativno opravljati gasilskega dela in so zato prerazporejeni na drugo delo. Za ureditev teh problemov in iskanje najboljših možnih rešitev bomo morali veliko bolj složno in enotno delovati v sindikatih, se tudi med seboj trdno povezati in pridobiti vodilne dele gasilstva.

Miloš Mikolič, sekretar

sindikalni

HUD BOJ ZA VSAK ČLEN

Brezpravja ne bo: v torek, 30. t. m., bosta za to pristojna partnerja podpisala aneks, s katerim bosta veljavnost kolektivne pogodbe dejavnosti gostinstva in turizma podaljšala do konca leta! To je gotovo najpomembnejša vest z 20., izredne seje predsedstva Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, ki je bila včeraj (sreda) v Ljubljani.

Druge informacije niso bile tako spodbudne. Kot je v poročilu o poteku pogajanj za novo panožno kolektivno pogodbo povedal sekretar Ivan Jurše, Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije sicer brani »stare« položaje in se ozira celo k novim pridobitvam, vendar se »fronta« nikakor ne premakne z mrtve točke, ker se nasprotna stran čvrsto drži določil splošne kolektivne pogodbe, hkrati pa se izogiba razpravam o vseh tistih načelih, ki naj bi jih v prihodnje urejal novi zakon o delovnih razmerjih. Tako je po petih sestankih pogajalskih skupin ostalo »odprtih« še precej členov, povsem pa se je »zalomilo« pri tistih, ki urejajo delovni čas in vse v zvezi z njim (odmori, delitve, dodatni prosti dnevi, dopusti itd.).

»Vsa vsebinska vprašanja so, skratka, še odprta, tendenca partnerjev pa gre v smer, ki naj

bi znižala raven priborjenih pravic delavcev,« je menil Stane Konrad in izrazil upanje, da na ključnih položajih v slovenskem gostinstvu in turizmu ni veliko takih ljudi, kot se jih je zbralo v pogajalski skupini

Člani predsedstva Sindikata gostinstva in turizma Slovenije so s seje odhiteli naravnost na Trg republike, kjer so se udeležili protestnega shoda SKEI.

partnerjev. »Vendar se ne smemo pustiti izigrati. Zato predlagam, da se čim prej dogovorimo za sklic izredne konference Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije in začnemo stopnjevat pritisk. Z vsemi temi aktivnostmi pa hkrati seznanimo tudi vse mednarodne sindikalne organizacije, v katere smo včlanjeni.«

Ker na tej seji še niso mogli vedeti, kako bodo prihodnji torek tekla pogajanja za novo kolektivno pogodbo dejavnosti gostinstva in turizma, so člani predsedstva sklenili, da se bodo spet sestali 9. ok-

tobra. Tedaj pa naj bi se odločili, kako bodo sodelovali na zboru gostinsko-turističnih delavcev 23. oktobra v Čatežu – kot »normalni« udeleženci ali kot protestniki. Vsekakor bo o tem tekla beseda tudi 6. srečanju Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije 21. oktobra v Novi Gorici.

Končno z mrtve točke?

Upravni odbor Združenja za tekstilno, oblačilno in usnjarskopredelovalno industrijo pri Gospodarski zbornici Slovenije je v torek opoldne po telefaksu seznanil Sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije s tema dvema sklepoma (navajamo):

1. Upravni odbor pooblašča komisijo za kolektivno pogodbo dejavnosti, da pripravi predlog kolektivne pogodbe dejavnosti in da prične pogajanja s Sindikatom tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije o kolektivni pogodbi dejavnosti.

2. Komisija ima mandat za pogajanje za ureditev zadev, ki so specifične za tekstilno, oblačilno in usnjarskopredelovalno industrijo.

Sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije se je kajpak nemudoma odzval. »Glede na dejstvo, da smo zaposleni v obeh panogah dejavnosti trenutno brez kolektivne pogodbe,« so brzojavili na zbornico, »predlagamo, da se obe pogajalski skupini srečata v torek, 30. t. m., ob 11. uri v prostorih Doma sindikatov.«

Pritisk sindikata je očitno zalegel...

Pogovor s predsednikom Neodvisnega sindikata Slovenije Rastkom Plohlo

V OSPREDJU PRIZADEVANJA ZA DELAVSKO DELNIČARSTVO

V času dopustov so v Neodvisnem sindikatu Slovenije, sedež ima na Ptuj, izpoponili svojo organiziranost. Poleg predsedstva, ki je delovalo že doslej, so oblikovali še svet in izpeljali še nekaj organizacijskih sprememb, ki bodo povečale učinkovitost delovanja sindikata. O delu in nalogah omenjenega sindikata, ki združuje okoli osem tisoč članov, smo se pogovorjali z njegovim predsednikom Rastkom Plohlo.

»Počitniški čas, ko v podjetjih ni bilo večjih problemov, smo izkoristili za to, da smo izvedli nekaj organizacijskih in statutarjih sprememb ter se pripravili za delo v novi sezoni,« pojasnjuje Plohl. »Jeseni nas čakajo temeljite razprave o novi delovnopравни zakonodaji, še zlasti o osnutku zakona o delovnih razmerjih, o predlogu zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ter o osnutku zakona o udeležbi delavcev pri dobičku.«

Kako v Neodvisnem sindikatu ocenjujejo novosti v omenjenih zakonih? »Spremembe delovnopravne zakonodaje so nujne, vendar pa se pravice delavcev ne bi smele zmanjševati. Prav je, da si vlada prizadeva preprečiti nekatere zlorabe, saj so denimo doslej prejemale denarno nadomestilo za čas brezposelnosti tudi posamezniki, ki imajo velike dohodke od obračanja kapitala.

Vendar pa zaradi tega novi zakoni ne bi smeli prizadeti linearno vseh delavcev – tudi tistih, ki so pošteno,« pravi Plohl. »Poglejte primer: mesar odjavi obrt in da lokal v najem svojemu kolegu, sam pa se prijavi na zavodu za zaposlovanje kot brezposelna oseba. Potem prejema najemnino za lokal in denarno nadomestilo za čas brezposelnosti, poleg tega pa mu še delati ni treba. Takšnim in podobnim zlorabam mora država v interesu poštenih delavcev stopiti na prste.«

Vendar Plohl opozarja, da ni vse odvisno od zakonov. »Že doslej je bil največji problem naše delovnopravne zakonodaje v tem, da je mnogi na nižjih ravneh niso spoštovali. Pred časom smo se srečali celo s primerom, ko je v neki slovenski občini inšpektor za delo svetoval delodajalcu, kako lahko najlažje zaposli delavce na črno in izigra zakon. Če vlada ne bo

povečala učinkovitosti vseh državnih uradnikov tudi na nižjih ravneh, nam še tako dobra zakonodaja ne bo veliko pomagala. Dejansko so ministri in celotna vlada v očeh volivcev videti prav smešni, saj govorijo eno, življenje pa teče drugače, ker se nižji uradniki poživljajo

na zakone in navodila svojih sornih ministrov.«

V Neodvisnem sindikatu prepričani, da je treba sprejeti tudi zakon o delovnih razmerjih, vendar bo potrebnih dosti strokovnih razprav, saj samezne rešitve v osnutku zakona še niso dovolj dodelane.

»Sicer pa se pripravljamo pogajanja o posameznih in nožnih kolektivnih pogodbah. Prizadevali si bomo, da se ob delavskih pravic ne bi zmanjšal,« pojasnjuje Plohl. »Jeseni nameravamo nadaljevati akcijo za afirmacijo delavskega delničarstva. Delavce pozivamo, naj ne prodajajo svojih delnic, saj jim bodo devide de prinesle v naslednjih letih več, kot so delnice vredne sodelovanju pri uveljavljanju delavskega delničarstva. Če meravamo dogovoriti tuje vodstvo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, lobiramo pa tudi s posameznimi litičnimi strankami.«

Jeseni čaka člane Neodvisnega sindikata tudi konkretno delo v podjetjih. »Prizadevali si bomo, da bodo delodajalci dosledno spoštovali pravice, ki jih delavcem dajejo kolektivne pogodbe in zakon,« poudarja Rastko Plohl.

Rastko Plohl

SOCIALNO PARTNERSTVO V BELGIJI

V Ljubljani je bil v dneh od 18. septembra seminar o socialnem dogovarjanju v Belgiji, ki sta ga skupaj organizirali belgijsko ministrstvo za delo in zaposlovanje in slovensko ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Na seminar so bili vabljeni predstavniki vseh socialnih partnerjev, saj je stalno usposabljanje in izpopolnjevanje eden temeljnih pogojev za učinkovit socialni dialog. Zal pa je bila udeležba zelo skromna. Od sindikalnih predstavnikov ZSSS. Zato se ne čudi, če so rezultati socialnega dogovarjanja v Sloveniji, kot so.

Socialno dogovarjanje v Belgiji poteka na različnih ravneh – podjetniške, regionalne, sektorske (panožne), medsektorske in nacionalne (državne) ravni. Na ravni države je organ socialnega dogovarjanja nacionalni ekonomski svet, ustanovljen leta 1952. Nacionalni svet za delo je hkrati posvetovalni organ in organ za dogovarjanje. V tem svetu se dogovarjajo in sklepajo kolektivne pogodbe, ki so veljavne za vse sektorje in za celotno državo. V trenutku je v Belgiji sklenjenih 44 kolektivnih pogodb, ki veljajo za celotno državo in vse sektorje.

Najpomembnejša dejavnost paritetnih odborov, ustanovljen z zakonom leta 1948. Ta svet je sestavljen iz predstavnikov vsakega zavoda, ki daje ministru in parlamentu mnenja o gospodarskih področjih. Sestavljen je iz predstavnikov organizacij, ki zastopajo industrijo, trgovino, obrtstvo, ter sindikatov.

V posameznih sektorjih (panožnih) delujejo paritetni odbori, ki vodijo dogovarjanje v njih. V Belgiji deluje 180 paritetnih odborov in pododborov, ustanovljenih za posamezne regije in za posamezne ožje sektorje. Paritetni odbori so paritetno sestavljeni iz predstavnikov delavcev in sindikatov, predsednik pa predstavlja paritetnega odbora pa sta nevtralni osebi. Prava so to strokovnjaki, ki so člani belgijskega ministrstva za delo in zaposlovanje. Zdej je ministrstvu zaposlenih 24 strokovnjakov.

Ustanavljanje paritetnih odborov se je začelo že leta 1920, obravnavajo pa najrazličnejša področja, povezana z organizacijo dela in delovnimi pogoji v najširšem smislu besede. Do leta 1968 je ustanavljanje in delovanje teh odborov temeljilo zgolj na dogovoru socialnih partnerjev, leta 1968 pa je zakon o kolektivnih pogodbah in paritetnih odborih dal pravne podlage za njihovo delovanje. V paritetnih odborih tečejo vsi pogovori med delodajalci in sindikati, tako o kolektivnih pogodbah kot o vseh drugih vprašanjih, povezanih s področjem dela.

Poleg kolektivnih pogodb, ki se sklepajo v teh paritetnih odborih, je druga njihova najpomembnejša naloga reševanje sporov, do katerih prihaja med delodajalci in delavci oz. sindikati. Ti odbori se vključijo v reševanje sporov takoj, ko do njih pride, pogosto še prej. Tako belgijska vlada kot delodajalske organizacije in sindikati v teh paritetnih odborih zasledujejo cilj, da je treba vsak spor, če je le mogoče, rešiti po mirni poti, s sporazumom. Če pa spora ni bilo mogoče rešiti v okviru paritetnega odbora, o njem odloči delovno sodišče. To je po izjavi kolegov iz Belgije dejansko zadnja instanca pri reševanju sporov in prej izjema kot pravilo.

Kolektivne pogodbe so najpomembnejša dejavnost paritetnih odborov. Sklepajo jih ena ali več organizacij delodajalcev z enim ali več sindikati. Vsebine kolektivnih pogodb je določitev individualnih in kolektivnih razmerij med delodajalci in delavci v podjetjih ali neki branži ali panogi ter urejanje pravic in obveznosti pogodbenih strank.

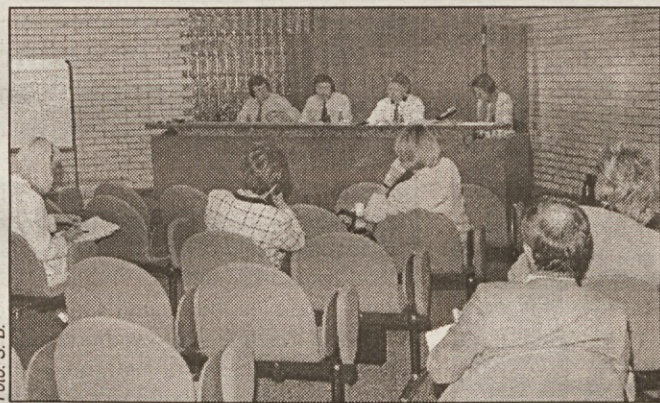
Poleg kolektivnih pogodb, ki se sklepajo v okviru nacionalnega sveta za delo, paritetnih odborov ali pododborov, se kolektivne pogodbe sklepajo tudi v podjetjih. Kolektivne pogodbe so lahko na zahtevo paritetnega organa ali organizacije, ki je v njem zastopana, z odlokom razglašene za splošno veljavne in obvezne. V tem primeru imajo enako moč kot zakon. V Belgiji ima večina kolektivnih pogodb sklenjenih na nacionalni, medsektorski in sektorji ravni splošno veljavo in so obvezne.

Veliko vlogo ima pri kolektiv-

niem dogovarjanju ministrstvo za delo in zaposlovanje. Ministrstvo ima službo za kolektivne pogodbe, ki je odgovorna za celotno infrastrukturo, za delovanje paritetnih odborov in pododborov ter drugih uradnih ali poluradnih organov, delujočih na tem področju. V tej službi je zaposlenih več kot 150 delavcev, ki opravljajo strokovne in druge naloge za te organe. Ta služba je odgovorna tudi za zakonitost kolektivnih pogodb, njihovo skladnost z zakoni in medsebojno skladnost kolektivnih pogodb. Kolektivne pogodbe, ki ni v skladu z zakonom ali ni skladna z drugimi kolektivnimi pogodbami, ni mogoče skleniti oz. vpisati v register.

V Belgiji se kolektivne pogodbe sklepajo za dve leti, pri čemer se tudi v primeru, če niso podaljšane, uporabljajo naprej. Na splošno velja, da tisto, kar je enkrat dogovorjeno in ni spremenjeno ali odpravljeno, velja.

V podjetju deluje svet podjetja, ki je paritetno sestavljen. Polovico članov sveta podjetja je predstavnikov delodajalca, polovica pa predstavnikov delavcev. Delo sveta v podjetju ureja zakon, sprejet leta 1948.

SKROMNA UDELEŽBA – Od sindikalnih central so se seminarja udeležili le predstavniki ZSSS. Zato se ni treba čuditi, če so rezultati socialnega dogovarjanja v Sloveniji takšni, kot so...

Naloge sveta podjetja so predvsem posvetovalne, daje mnenja, predloge ali ugovore na določene ukrepe. Svet zbira različne informacije, ki mu jih delodajalec mora pošiljati, zlasti o zadevah v zvezi s poslovanjem in razvojem podjetja. Svet tudi nadzira izvajanje delovne in socialne zakonodaje, ki ščiti delavce. Svet podjetja vodi tudi socialno službo podjetja.

Predstavniki delavcev v svetu podjetja so praviloma iz vrst organov sindikalnih organizacij v podjetju in se imenujejo sindikalne delegacije. Za belgijske razmere na splošno velja, da interese delavcev vedno in na vseh ravneh predstavljajo sindikati, ne glede na to, ali gre za zadeve, ki jih urejajo sindikati, ali zadeve, ki jih urejajo predstavniki organi, v katerih so sindikalni predstavniki praviloma predstavniki delavcev.

Za področje zdravja in varstva pri delu delujejo posebni organi. Tako na nacionalni kot na podjetniški ravni. To so posebni sveti, na nacionalni ravni višji svet za varnost, higieno in humanost delovnega okolja, na podjetniški ravni pa odbor za varnost, higieno in humanejše delovno okolje. Oba organa sta ustanovljena na podlagi zakona iz leta 1952.

V Belgiji delujejo tri sindikalne centrale. Najpomembnejša je Generalna zveza za delo Belgije (FGTB), ki deluje že od leta 1885. Druga je Konfederacija krščanskih sindikatov (CSC) in tretja Generalno središče liberalnih sindikatov Belgije (CG-

SLB). Poleg teh sindikalnih central delujejo še številni neodvisni sindikati; ti imajo praviloma omejeno akcijsko območje in ne štejejo za predstavniške na nacionalni ravni. Glavni neodvisni sindikati so Kartel neodvisnih sindikatov, Narodna zveza neodvisnih sindikatov in Narodna konfederacija vodilnih kadrov.

Gregor Miklič

PETINDVAJSET LET PRVIH KILOMETROV AVTOCESTE

V soboto, 20. septembra letošnjega leta, dan po odprtju 20,9 kilometra dolgega avtocestnega odseka Arja vas-Vransko, so se v Podjetju za vzdrževanje avtocest – Baza Postojna zbrali zaposleni in nekaj gostov, da bi obudili spomin

»BOJNI POSVET« – Med obujanjem spominov so se udeleženci večkrat zadržali tudi v prihodnost – k vprašanju, kako v kolektivni pogodbi ohraniti, kar imajo...

na odprtje prve slovenske avtoceste pred 25 leti.

Ob tej priložnosti so podelili diplome za 10 in 20 let zvestobe podjetju. Zaposleni v tej bazi vse od njene ustanovitve pa so dobili tudi spominska darila.

Govorniki so poudarjali pomen vseh zaposlenih v avtocestnih bazah in ponos vseh nas na ta delček ceste proti morju, odprt pred 25 leti, danes pa je večkrat tudi tarča za kritike in nezadovoljstvo.

Burja nam je tisti dan, čeprav je brila zelo prizanesljivo, pokazala, kakšne so tamkaj razmere, saj nas je prepihala do kosti.

Zaposlenimi so se v popoldanskih urah zbrali v bližnjem gostišču in se pomerili v balinanju in vleki vrvi. Iz pogovora z njimi sem tudi lažje razumela nestrinjanje uprave, ko so gospodarska zbornica in združenja kar po tekočem traku odpovedovala kolektivne pogodbe dejavnosti in med njimi tudi kolektivno pogodbo za cestno gospodarstvo. Pri tako intenzivni obnovi cest in povečanem prometu na naših cestah je bila taka odločitev tudi pričakovana.

Med udeleženci srečanja je bilo slišati, da pričakujejo takšno razsodno odločanje tudi v prihodnje, saj se moramo zavedati, da se drug brez drugega ne bomo »pripeljali v Evropo«.

Cvetka Gliha, sekretarka SDPZ

MMM, KAKO DIŠI! – Vrli kuharji so z golažem in polento poskrbeli, da burja udeležencem ni prišla čisto do kosti...

DELAVSKA HRANILNICA d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4

DELAVSKA HRANILNICA JE V VEČINSKI LASTI SINDIKATOV ZATO JE NAMENJENA SINDIKATOM IN NJIHOVEMU ČLANSTVU

ALI ČLANI SINDIKATOV, VEDO DOVOLJ O SVOJI HRANILNICI, KATERE LASTNIKI SO ZSSS, PANOŽNI SINDIKATI IN NEKATERE OBMOČNE ORGANIZACIJE SINDIKATOV?

Izkoriščamo priložnost za kratko predstavitev:

- V hranilnici lahko varčuje sindikat, priznamo vam obrestno mero od T+ 4% do T+ 7%.
- V hranilnici lahko varčujejo člani sindikatov, priznamo navšič T+6% obrestno mero za varčevanje nad 31 dni in T+7,5% obrestno mero za varčevanje nad 1 leto.
- V hranilnici lahko pod enakimi pogoji varčujete tudi s hranilno knjižico, izplačila in vplačila so možna na vseh poštah v Sloveniji.

- Predlagamo, da imajo sindikati družb, zavodov, podjetij vso tekočo članarino v hranilnici in s tem obrestovano z inflacijsko obrestno mero TOM, kar je bistveno več kot 1% letno.
- Sindikati podjetja imajo lahko svojo sindikalno članarino tudi na hranilni knjižici hranilnice, dvigi in pologi so možni na vseh poštah v Sloveniji.

- Sindikati imajo lahko v hranilnici tudi vsa druga sredstva.

- V hranilnici lahko sklenete rentno varčevanje, varčevanje za vašo prihodnost. Možno je varčevati z zneskom od 5.000 tolarjev dalje, z najkrajšo dobo na 3 leta in do 10 let. Roke varčevanja lahko podaljšujete poljubno. Naš predlog rentnega varčevanja je prilagojen vašim željam. Po petih letih rentnega varčevanja je v hranilnici možno pridobiti ugodno dolgoročno posojilo. Naš cilj je v rentno varčevanje vključiti čimveč delodajalcev za svoje zaposlene.

- Posojilo v hranilnici lahko najame tako sindikat kot njegov član.

- Kratkoročna posojila za člane sindikata na roke vračila 6 do 12 mesecev, obrestujemo s T+7,5% obrestno mero, dolgoročna posojila na roke vračila 15 do 60 mesecev pa s T+8,5% obrestno mero.

- Dolgoročna namenska posojila na roke vračila od 72 do 120 mesecev, lahko dobi član sindikata na polog, ki znaša 1/5 odobrenega posojila, z obrestno mero T+8,5%. Polog se obrestuje s T+6%, položaj pa ga za člana lahko tudi sindikalna organizacija.

- Za člane sindikatov je hranilnica pripravila program namenskih posojil za oddih in rekreacijo, za nakup računalnikov, za računalniško izobraževanje, za nakup stavbnega pohištva, z obrestno mero T+0%.

- Sedaj urejamo pogoje, ki bodo članom sindikatov omogočili zanimivo in stimulatívno stanovanjsko varčevanje in posojila za nakup gradbenih materialov, gospodinjske opreme in stanovanjske opreme pod ugodnimi pogoji.

- Za člane sindikatov lahko sindikati s hranilnico dogovorijo raznovrstne namenske pogoje posojilne dejavnosti. Namenski depozit sindikata z obrestno mero T+0% do T+1% omogoča ugodna posojila za člane sindikatov z obrestno mero T+2% do T+ 3%.

- Možno je skleniti komisijski posel v katerem sindikat določi posojilno obrestno mero za svoje člane in krije stroške komisijskega posla ali sindikat ali član sindikata.

KADAR KOLI BOSTE V DILEMI, KJE VARČEVATI, KJE IN KAKO REŠITIVAŠ FINANČNI PROBLEM, POKLIČITEVAŠO DELAVSKO HRANILNICO 061/316-881, 312-098 (službe), 0609 640-252 (direktor).

MI SMO TU, DA SKUPAJ Z VAMI NAJDEMO NAJBOLJŠO REŠITEV.

S spoštovanjem

DIREKTOR
Jože Stegne

Vprašljivo izvedensko mnenje o premalo izplačanih plačah

KDO IN KAKO PREVERJA, KAJ VEDO SODNI IZVEDENCI, KI DAJEJO MNENJA V SPORIH PRED DELOVNIM SODIŠČEM

V teh tranzicijskih časih poskuša marsikateri delodajalec prikriti svoje slabo poslovanje ali na hitro obogateti tako, da delavce izkorišča in jih ne plačuje po kolektivni pogodbi. Prizadeti delavci se običajno zatečejo po pomoč na sindikat. Ta delodajalca opozori na kršitve delavskih pravic. Če opozorilo ne pomaga, morajo delavci s pomočjo službe pravne pomoči in drugih strokovnih služb sindikata delodajalca tožiti za izplačilo premalo izplačanih plač na pristojnem delovnem sodišču. Kakor je znano, pa mora nato delavec zaradi preobremenjenosti delovnih sodišč na svojo pravico še dolgo čakati - običajno več let.

Kakor kaže, pa so delodajalci sedaj iznašli še en način, kako zaplesti in podaljšati postopek pred delovnim sodiščem. Takšni delodajalci si pridobijo mnenje stalnega sodnega izvedenca o sporni zadevi in ga pošljejo sodišču. Marsikateri od izvedencev, ki jih za mnenje zaprosi prizadeti delodajalec, napiše takšno mnenje, da ga nato delavec oziroma njegov zastopnik pred sodiščem izpodbijata in izpodbijeta s pomočjo mnenja drugih izvedencev ali s pomočjo priči oziroma s citiranjem zakonov in kolektivnih pogodb ter s sklicevanjem na sodno prakso. To pa seveda sam sodni postopek zelo podaljša. Če delavec zastopnik ni dovolj pozoren in podkovan, se lahko pravda za delavca celo slabo konča.

Pred dnevi je eden od mariborskih delavcev, ki so tožili svojega delodajalca zaradi premalo izplačanih plač, prejel v roke mnenje sodnega izvedenca, ki ga je sodišču poslal delodajalec. Poglejmo, kaj je v svojem izvedenskem mnenju zapisal stalni sodni izvedenec za davčno stroko iz Maribora: "Tožniki so bili od prvega dne zaposlitve dalje seznanjeni s finančno sposobnostjo obratovalnice ter tako tudi z dejstvom, da osebni dohodki ne morejo in ne bodo dosegli ravni, dogovorjene z merili delovnih pogodb. Željo o zaposlitvi so navzlic gornjemu dejstvu izrazili po svoji svobodni

volji, saj so se zavedali, da je pomembnejša zaposlitev in s tem zagotovljena socialna varnost (kako je delavcem zagotovljena socialna varnost, če so njihove plače globoko pod kolektivno pogodbo - op. avtorja), kakor pa brezposelnost brez dohodka in brez socialne varnosti," piše sodni izvedenec. "Nihče torej delavcev - sedanjih tožnikov - ni silil v zaposlitev v obratovalnici, saj jim je bilo znano dejstvo o nižjem osebnem dohodku oziroma o osebnem dohodku, ki bo rezultat zmogljivosti obratovalnice in ne administrativno predpisanih zneskov (tudi za morebitno nedelo). Njihovo zavestno stri-

njanje se tedaj izkazuje ob takšnem dejstvu vsaj v dveh smereh:

- vsak mesec so sprejeli in podpisali plačilno listo v izkazanih izračunih brez pripomb in morebitnih "tožb", ki so jih bili dolžni izreči takoj ob prejemu plačilnih list, pa tega zavestno niso storili, kar je dokaz njihovega vedenja in strinjanja z obstoječim stanjem;

- v nobenem trenutku se niso izjasnili, da ne želijo delati za prejeti osebni dohodek ali da se bodo zaposlili pri delodajalcu, ki jim bo omogočil izplačilo administrativno predpisanih osebnih dohodkov, kar je drugi dokaz njihovega vedenja,

priznavanja ter s tem strinjanja z obstoječim stanjem."

Stalni sodni izvedenec za davčno stroko očitno meni, da morajo delavci nositi soodgovornost tudi za poslovno politiko privatnega podjetnika. Takole piše: "Ves čas zaposlitve v obratovalnici so tožniki vedeli in se zavedali, da teče dejavnost obratovalnice tudi v smeri dela "na zalogo", saj ni bilo stalnih naročnikov in še manj rednih plačnikov, ki so vrednost naročil pogojevali s svojimi cenami, ne glede na ponujeno ceno obratovalnice, ki je temeljila na dejanskih stroških. Če je obratovalnica hotela sprejeti naročila (in s tem

zagotoviti tudi osebne dohodke in socialno varnost delavcev), je morala pri svoji ceni popuščati tudi 30 do 40 odstotkov. Kako tedaj zagotavljati vse "želje" v 100 odstotnih zneskih? Vsega navedenega so se delavci - tožniki zavedali ter se tako tudi strinjali z določnim "zategovanjem pasu"."

V svojem mnenju je dal stalni sodni izvedenec za davčno stroko tudi poučil sindikat. "Ob tako ugotovljenih dejstvih ne bi bilo odveč, če bi tudi sindikalne "strokovne službe" vedele, da ima vsaka medalja dve strani in ne da "na vrat-na nos" drvi v "zastopanje" interesov na zgolj enostranski pristop k zadevi, vse v interesu nabiranja sindikalnih točk. To še posebej ob očitnem dejstvu, da so bili delavci - tožniki na tako nizkoten postopek nagovorjeni."

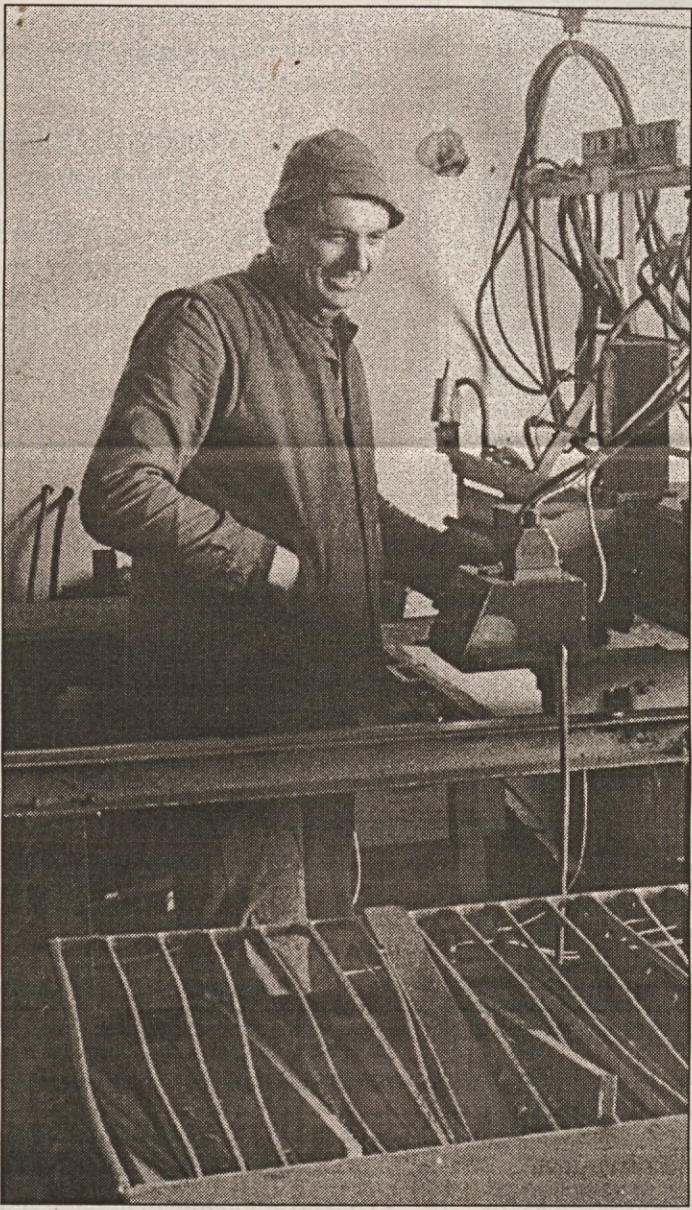
Na koncu sodni izvedenec delodajalcu svetuje, naj sodišču predlaga zavrnitev tožbe, saj naj bi bila le-ta nedopustna in neutemeljena.

V mnenju stalnega sodnega izvedenca davčne stroke niso niti enkrat omenjeni kolektivna

pogodba, tarifna priloga, zakon o socialnem sporazumu, da o kakšnem konkretnem mnenju o izračunu premalo izplačanih plač, ki jih vsebuje vsaka tožba za premalo izplačane plače, niti ne govorimo. V svojem mnenju v zvezi s tožbo za izplačilo premalo izplačanih plač ni sodni izvedenec za finančno stroko navedel niti ene same številke, prav tako se ni skliceval na niti en člen zakona ali kolektivne pogodbe! Gre torej preprosto za zmedeno ideološko čvakařijo, ki nima nikakršne osnove v kolektivnih pogodbah, zakonih in predpisih, ki urejajo politiko plač v Republiki Sloveniji. Izvedensko mnenje bi lahko argumentirano izpodbijali stavek za stavkom, vendar je za to škoda papirja. Bralci Delavske enotnosti do te mere poznajo predpise, ki urejajo izplačevanje plač, da si bodo lahko mnenje o izvedenskem mnenju brez težav ustvarili sami.

Res ima vsak pravico do svojega mnenja, ki ga lahko tudi javno razglaša in objavlja - in prav je tako - problem pa je, če pisec takšnih mnenj pravna država priznava status stalnega sodnega izvedenca. Ob tem se človek nehoti vpraša, kdo in kako sploh preverja, kaj vedo in kaj znajo sodni izvedenci, ki dajejo izvedenska mnenja v sporih pred delovnim sodiščem.

Zanimivo bi bilo izvedeti, ali je sodni izvedenec za davčno stroko za svoje izvedensko mnenje dobil plačilo po tarifi, ki velja za sodne izvedence, ali je pri izstavljanju računa zavestno "zategnil pas", ker omejen obratovalnica na trgu ne dosega zelenih cen. Sicer pa je bila bojazen sodnega izvedenca za usodo delodajalca tokrat očitno odveč, saj je temu kljub vsem težavam uspelo zagotoviti toliko sredstev, da je v stečajnem postopku odkupil bivše družbeno podjetje, s katerim je vrsto let zelo veliko posloval.

Mnogi sodni izvedenci so premalo podkovani

"Naša služba pravne pomoči, ki zastopa delavce v sporih pred delovnim sodiščem, se vse pogosteje srečuje z izvedenskimi mnenji, ki jih sodišču največkrat pošljejo delodajalci. Vendar pa ugotavljamo, da marsikateri sodni izvedenec finančne stroke ni dovolj na tekočem s sistemom plač, ki velja v Sloveniji," pravi sekretarka območne organizacije ZSSS za Podravje Vekoslava Krašovec, tudi sama sodni izvedenec finančne stroke. "Kakšna mnenja pišejo sodni izvedenci, pa ni vseeno, saj se lahko po njih začne ravnavati tudi sodna praksa, če tisti, ki zastopajo delavce, ne bodo v postopkih dovolj pazljivi in argumentirani. Pred nedavnim sem na predlog odvetnika nekega delavca kot priča sama nastopila pred sodiščem. Potrebnovala sem tri ure, da sem sodišču (pa tudi izvedencu) argumentirano dokazala, da je mnenje sodnega izvedenca v celi vrsti spornih zadev napačno in v nasprotju s kolektivno pogodbo, zakoni in dosedanjim sodno prakso. Zato bi se morali v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije vprašati, kakšen vpliv imamo na to, komu bo država podelila licenco za opravljanje dela stalnega sodnega izvedenca. To vprašanje je pravzaprav izziv za sindikate."

T. K.

Podjetnik se je želel poplačilu delavskih terjatev izogniti s prenehanjem družbe po skrajšanem postopku

DELODAJALČEVA "INOVATIVNOST" SE TOKRAT NI OBRESTOVALA

Pred nedavnim se je eden od podjetnikov v Podravju odličil, da bo njegova družba - kakor temu rečejo pravniki - prenehala po skrajšanem postopku. Družba s 100 zaposlenimi, je namreč že nekaj časa v težavah in delavcem ne izplačuje vsega, kar jim gre po kolektivni pogodbi. Očitno se je "inovativni" delodajalec s sklepom o prenehanju družbe želel izogniti poravnavi starih obveznosti do delavcev.

Sklep je okrožno sodišče v Mariboru objavilo v Uradnem listu Republike Slovenije in dalo upnikom možnost, da se nanj pritožijo. Če se v petnajstih dneh na sklep družbenika o prenehanju družbe po skrajšanem postopku ne bi nihče pritožil, bo sodišče sprejelo sklep o izbrisu družbe iz sodnega registra.

Omenjeni podjetnik pa je medtem že ustanovil novo podjetje s podobno dejavnostjo in nanj prenesel osnovna sredstva.

Strokovne službe območne organizacije ZSSS v Podravju so v Uradnem listu zasledile omenjeni sklep in nanj opozorile svoje člane oziroma delavce v omenjenem podjetju. Ti so

s pomočjo svojega sindikata na sklep družbenika o prenehanju družbe po skrajšanem postopku vložili ugovor. Do družbe imajo izkazane terjatve iz naslova neizplačanega regresa za letni dopust za leto 1996 in 1997, neizplačanih regresov za prehrano za leto in pol, neizplačanih jubilejnih nagrad, neizplačanih odpravnin in neizplačanih nadur. Delavci so v ugovoru tudi zapisali, da so še vedno zaposleni v družbi, ki naj bi prenehala obstajati, zato menijo, da delodajalec pred izbrisom družbe iz sodnega registra ni uredil vseh razmerij z delavci, kakor veleva zakon. Zato sodišču predlagajo, naj razveljavi sklep o prenehanju te družbe.

Podjetnik je na to odgovoril z izjavo, s katero se obvezuje, da bo novo podjetje poplačalo terjatve do delavcev in uredilo morebitne druge obveznosti do njih. Vendar se sodišče s to izjavo ni zadovoljilo. Ugotovilo je namreč, da imajo delavci terjatve do starega podjetja, prav tako pa delavcem, ki so še vedno zaposleni v starem podjetju, ni nič

znanega o načinu ureditve njihovih pravic iz naslova delovne pogodbe. Na osnovi tega je sodišče ugotovilo, da ne obstajajo zakonski pogoji za prenehanje družbe po skrajšanem postopku in sklep o njenem prenehanju razveljavilo.

Zgodba je poučna! Če namreč strokovne službe območne organizacije ZSSS ne bi v Uradnem listu opazile objave omejenega sklepa, bi se delavci obrisali pod nosom za svoje terjatve. Glede na stopnjo pravne varnosti v tej deželi bi lahko bili zadovoljni, če bi jih delodajalec sploh zaposlil v novem podjetju, potem ko bi staro prenehalo po hitrem postopku.

Očitno postajajo delodajalci čedalje bolj iznajdljivi in iščejo vse mogoče možnosti v naši zakonodaji, da bi se izognili spoštovanju vseh delavskih pravic. Zato je ta zgodba poučna tudi za delavce v številnih drugih podjetjih, ki so v težavah. Kakor kaže, bodo morali postajati izredno natančno prebirati Uradni list, da jim delodajalec ne bi čez noč ukinil podjetja.

T. K.

DELAVKE ČISTILNEGA SERVISIA SO OSTALE BREZ SOCIALNE VARNOSTI

V mariborskem Primatu so pred leti v okviru programa privatizacije in dezinvestiranja zaupali čiščenje prostorov zasebnemu čistilnemu servisu. Ustanovila ga je ena od delavk in v njem zaposlila vse delavke, ki so v Primatu dotlej opravljale to dejavnost. Ker Primat z delom čistilnega servisa zadnje čase ni bil zadovoljen, je z njim pred nedavnim prekinil pogodbo. Vse delavke, ki so včasih delale v Primatu, pa je podjetje ponovno zaposlilo.

Po besedah sekretarke območnega odbora Sindikata obr-

nih delavcev v Podravju Branke Jurak je v čistilnem servisu ostalo samo sedem delavk, ki so se v njem zaposlile naknadno. Po izgubi največjega posla je delodajalka vse delavke nezakonito odpustila in njihove knjižice brez sklepa o prenehanju delovnega razmerja poslala zavodu za invalidsko in pokojninsko zavarovanje. Delavke so šele sedaj ugotovile, da delodajalka zanje sploh ni plačevala prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Omenjeni zavod jim zato ne prizna delovne dobe od leta

1993 naprej. Prav tako se prizadete delavke ne morejo prijaviti na zavodu za zaposlovanje, saj niso prejele niti nezakonitega sklepa o prenehanju delovnega razmerja.

Po besedah Branke Jurak bo delavkam sedaj poskušala pomagati služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS za Podravje. PO izkušnjah pa je že zdaj mogoče napovedati, da bodo na pravico morale čakati zelo dolgo. Tiste delavke, ki jim ne bo uspelo hitro najti nove zaposlitve (ob kar 32.00 brezposelnih v regiji to ne bo lahko), pa se bodo znašle tudi v socialni stiski, saj so brez vsakih dohodkov in socialne varnosti. Ob tem se človek lahko samo vpraša: Kako je to v pravni državi sploh mogoče? Ali bo kdo odgovarjal za to?

T. K.

Božo Lednik, direktor GZ Velenje, o razvoju območja

NAŠA PREDNOST JE ODLIČNA STROKA

Čeprav se krizi po razpadu Jugoslavije pred šestimi leti ni bilo mogoče izogniti, sta jo Šaleška in Zgornjesavinjska dolina odnesli z manjšimi pretresi kot marikateri drug del Slovenije. Danes je na tem koncu države nezaposlenost približno za tretjino manjša kot v Sloveniji. To je nedvomno posledica ohranitve velikih podjetij. Vendar se že kažejo znaki zastoja v razvoju gospodarstva, zlasti malih podjetij, ki naj bi po prepričanju mnogih bila glavna opora novemu zaposlovanju. O tem smo se pogovarjali z direktorjem območne gospodarske zbornice, Božom Lednikom.

Naša zbornica pokriva območje osmih občin: Velenja, Šoštanja, Šmartna ob Paki, Mozirja, Nazarja, Ljubnega, Luč in Gornjega Grada. »Pomembno vlogo v razvoju območja so odigrala velika podjetja, ki so tu nastajala: Gorenje, Rudnik lignita, lesna industrija, gradbeništvo in tudi druga. Sledila je cestna povezava z Gornjesavinjsko dolino in tako se je življenje dveh dolin začelo prepletati. V Velenju je tudi šolstvo, ki pokriva Šaleško in Gornjesavinjsko dolino. Gospodarskemu načrtovanju je potem sledilo prepletanje življa. To pa zdaj vpliva na gospodarsko sodelovanje.«

Pred petdesetimi leti drugega kot rudnika in šoštanske usnjarne skorajda ni bilo. Zdaj je to velik gospodarski center... Potem so se začeli slabi časi, izguba jugoslovanskega trga in druge težave.

Rudnik je doživel krizo že leta 1967, ko so odpustili rudarje. Mnogi so dobili zaposlitev v Luki Koper, ki se je takrat začela razvijati. Gorenje si je kasneje opeklo prste z naložbo v Körting, šlo je za blizu 200 milijonov mark. To so bili hudi časi za Velenje, ker je bilo žrtvovano celo območje za rešitev Gorenja. K sreči sta bila takrat samo dva giganta v težavah, še Levičnikov IMV. Gorenje se je čez leta le pobralo na noge z vsemi mogočimi ukrepi pomoči. Preživelo je notranjo katarzo s čiščenjem, kar mora doživeti vsako podjetje.

Izguba jugoslovanskega trga je območje občutilo manj boleče kot druga območja v Sloveniji. Zakaj?

Bistvena je bila izvozna usmerjenost gospodarstva regije. Tudi gradbeno podjetje Vegrad je bilo izvožno usmerjeno. Svoj čas je imelo po 500

delavcev v tujini. Zato se ni sesulo kot mnoga druga gradbena podjetja. Uspešen je tudi Elcroj in še drugi. So pa primeri, ki jih je razpad Jugoslavije temeljito pretresel, na primer Glin Nazarje. Ta se zdaj sicer revitalizira, vendar je bil tretjinski delež prodan tujcu. Nekaj podjetij je pa propadlo, na primer Sipak, ki je bil usmerjen na ruski trg. Nedavno tega se je sesula tovarna procesne opreme, kar pa lahko povežemo tudi z razpadom jugoslovanskega trga.

Koliko delovnih mest ste izubili na območju v letih po osamosvojitvi?

Pri nas je zdaj 10-odstotna nezaposlenost. Še pred osamosvojitvijo je šla v stečaj tovarna Eko, tam je ostalo brez dela okoli 100 ljudi, ker so preostale prezaposlili. V Sipaku je delo izgubilo 200, za Glin ne poznam točnih podatkov, vendar ni šlo za totalno zapiranje obratov, v ESO pa je ob delo 300 ljudi. Prištetni pa moramo ljudi, ki so delo izgubili zaradi zmanjševanja obsega poslovanja podjetij, zmanjševanja proizvodnje itd. Tako rudnik kot Gorenje sta število zaposlenih zmanjševala načrtno, s plani prenehanja dela, z vračanjem delavcev iz drugih republik domov, z upokojitvami.

Kaj pa možnosti za novo zaposlitev?

Trend nastajanja novih firm se je zaustavil, ker so se izčrpale možnosti. V prvi fazi nastajanja podjetij so jih ustanavljali ljudje, ki so imeli znanja in zveze. Nastajale so pretežno trgovske firme, ki pa so nastajale kot posledica nesposobnosti večjih trgovskih podjetij. Te pa so se do danes bistveno spremenile. Ne vem, ali je katera dru-

Božo Lednik: Razvojne prednosti Šaleške in Gornjesavinjske doline so velika izvozna naravnost gospodarstva, veliko industrijsko znanje ljudi, delovne navade, velika mreža možnih malih kooperantov. Razvoj pa bodo slej ko prej vodila in usmerjala velika podjetja.

ga dejavnost v Velenju naredila tak razvoj kot trgovina. Vendar odslej brez naložb v velikih podjetjih ne bo šlo naprej, ne bo zaposlovanja. Velika podjetja, ki nastopajo na mednarodnem trgu, so generator zaposlovanja malih. V Nazarjih je Bosch Siemens na srečo kupil MGA brez spekulativnih namenov. Vsako leto investira vanjo nekaj milijonov mark, letos osem, za nove naložbe. To pa pomeni, da MGA angažira mala podjetja iz svoje okolice. MGA je tipičen primer, kako veliko podjetje spodbuja rast in razvoj malega gospodarstva. Podobno je z Gorenjem. Če velika podjetja investirajo v nove programe, se vse razvija. Usoda velikih in malih podjetij je skupna.

Mislite torej drugače, kot je v Sloveniji moderno razmišljanje, da so mala podjetja generator novih delovnih mest.

Saj so, vendar kot posledica nečesa. Ne pa tako, kot se govori. Ne omalovažujem aktivne politike

zaposlovanja, vendar to ni rešitev. Zavod za zaposlovanje z aktivno politiko zaposlovanja nekaj let ne bo nanovo zaposlil 300 ljudi, ki so izgubili delo v ESO. Ko bodo potegnili naprej velika podjetja, bodo z njimi pospešila tudi mala.

Za to pa potrebujemo?

Naložbe. Na eni strani so tuja vlaganja, na drugi naša. Tuja je treba skrbno dozirati, da nam ne porušijo bilance, tečaja tolarja. Še najboljša so neposredna vlaganja v opremo in tehnologijo, da dajo delovna mesta. Za to pa moramo biti privlačni.

Ali ste v teh dveh dolinah za tuje privlačni?

Siemens-Bosch je prenesel v Nazarje razvojni oddelek aparatov, ki imajo elektromotorje. V MGA je kakih 20 razvojnih inženirjev, Slovenec. Zakaj? Ker je njihovo delo cenejše kot nemških inženirjev, vendar pa kvalitetno. So domačini, navajeni pridnega slovenskega podeželskega dela in tu je tudi dobra mreža kooperantov. Tujci so k nam prišli kljub temu, da imamo skupaj z vsemi obremenitvami dražje delo kot denimo Portugalci in podobni narodi, kamor bi se taka proizvodnja tudi lahko preselila. Druga komparativna prednosti področja je denimo industrijsko znanje. To se generira skozi delo v velikih industrijskih sistemih. Izkušnje iz Gorenja so dragocene, ljudje lahko grede kamorkoli, pridobljeno znanje bodo ohranili. Enako velja za ljudi iz rudnika: tam niso več fizični kopači premoga, so upravljalci strojev, tu je elektronika, hidravlika, geotehnika itd. Rudnik je veliko vlagal v razvoj kadrov. Naslednja razvojna možnost je tudi premo-govništvo. Razvoj bo temeljil tudi na gozdovih in naravi v zgornjesavinjski dolini. In na šolskem sistemu. Današnji menedžerji so že izšli iz sistema šol v Velenju. Ta tradicija se nadaljuje. Šolski center je izjemnega pomena. Tisti kraji, ki se tega ne zavedajo, imajo že v štartu zaostanek.

Po končanem lastninjenju se ponovno iščejo kvalitetni dejavniki razvoja, raste skrb za kakovost, za inovacije itd. Vse to spet prihaja do veljave, in to je dobro. To pripisujem lastninjenju.

Pred časom smo vas vpraševali po hitro rastočih podjetjih, tako imenovanih gazelah. Našteli ste tri, štiri. Ali je tu kaj novega, jih je že kaj več?

Ne, ne nastajajo nove gazele. Premalo je realnih investicij, podjetja se hudo mučijo, da jih spravijo skupaj. Premalo jim ostane, tudi cena kapitala je kriva. Pomagalo bi tudi večje dolgoročno varčevanje.

Ali bi lahko dejali, da ljudem v obeh dolinah ni prav hudo...

Ni prav hudo, bilo je celo hujše pred leti.

S. J.

Začel se je dualni sistem poklicnega izobraževanja

PRESENETLJIVO MALO ZANIMANJA

Med mladimi je še vedno sorazmerno malo zanimanja za obrtne poklice, kljub velikemu razmahu obrti v zadnjih letih in dejstvu, da je zaradi opuščanja delovnih mest v industriji za mnoge edina rešitev oprijeti se samostojne dejavnosti. To dokazuje tudi število vajencev, ki se bodo letos začeli izobraževati po novem, dualnem sistemu poklicnega izobraževanja. Čeprav so program poklicnega izobraževanja uvedli za zdaj samo v devetih poklicih, je pogodbe o praktičnem uku pri obrtnikih podpisala slaba polovica predvidenega števila vajencev. Pričakovati je bilo 1000 vajencev, pogodbe pa jih je podpisalo 493. Za dva poskusna programa, usnjarski galanterist in izdelovalec izdelkov iz usnja, pa sploh ni bila sklenjena nobena pogodba o uku.

V dualnem sistemu poklicnega izobraževanja hodi vajenec k teoretičnemu pouku v posebej za ta namen izbrane šolske ustanove. Od šol oddaljeni vajenci bodo obiskovali strnjene tečaje. Pol učne dobe prebije pri praktičnem pouku v obrtni delavnici, kjer z lastnikom podpisuje pogodbo o uku. Ta pogodba prinaša vajencem poleg obveznosti tudi nekaj ugodnosti, kot so nagrade za opravljeno delo ter upoštevanje delovne dobe.

V tem letu smo se pogovarjali s precejšnjim številom obrtnikov, ki bi želeli vzeti vajenca v uk, zato da bi si sami vzgojili novega delavca. Vendar kljub ustreznim pogojem v njihovih delavnicah (imajo

mentorje z opravljenim mentorskim izpitom in siceršnje pogoje za uk vajencev) težko pridobijo kakega mladega, zlasti v nekaterih poklicih. Od vajencev, ki so letos podpisali pogodbe z obrtniki za praktični pouk pri njih v poskusnem dualnem sistemu poklicnega izobraževanja, jih je 198 podpisalo pogodbo za uk mizarja, 219 za uk avtomehaničarja, 46 za avtokleparja, pa samo deset za zidarje, šest za tesarje, enajst za mesarje in trije za uk RTV mehanika.

Avgust Sodnik: Verjamem v novi, dualni sistem poklicnega izobraževanja. Sam sem dal prejšnjega skozi, v katerem se je vajenec naučil vsega drugega več kot svojega bodočega poklica.

Pred časom smo se pogovarjali z Avgustom Sodnikom iz Komende pri Kamniku, lastnikom obrti Stavbno kleparstvo in krovstvo. Sodnik je svoja sinova, ki sta zaposlena pri njem, poslal v tečaj za mentorje vajencem. V tej dejavnosti je namreč težko dobiti delavce, zato se je treba ozreti po mladih, ki prihajajo iz šol, in jih pritegniti v uk. Tako vzgojeni delavec je podjetju zvest, saj takoj po končanem šolanju dobi stalno zaposlitev. Poleg tega pa je še izučen natanko v tistih veččinah, ki jih v delavnici potrebujemo.

Na Obrtni zbornici Slovenije pa menijo, da je pogodbe z obrtniki podpisalo tako malo vajencev zato, ker ni bilo zanimanja med obrtniki. Obrtnik mora namreč vajencu plačevati določeno nagrado in prispevke za zavarovanje. Pol učne dobe, tiste, ki jo bo opravil pri praktičnem pouku, se bo vajencem namreč štelo v pokojninsko dobo. Prenekateri obrtnik meni, da je država s tem sistemom zgolj prevalila stroške izobraževanja na obrtnike, zamerijo pa tudi zelo neenakomerno posejanost vajenskih šol po Sloveniji. Vajenci iz Prekmurja in dela Štajerske bodo zaradi tega morali v šolo vsaj sto kilometrov daleč...

Avgust Sodnik, ki počasi bi že rad prepustil svoje mesto sinovoma, pa je vesel novega sistema vajenskega pouka, saj verjame, da bo prinesel novo kakovost znanja.

»Ko sem se sam učil za vajenca, sem moral v času, ki sem ga prebil v delavnici, opravljati vsa mogoča dela, samo poklica se nisem učil.« je povedal. »Vajenci smo v tistih časih morali čistiti delavnico, prinašati premog za peč, če pa smo imeli smolo, da smo delali pri mojstru na podeželju, smo se bolje kot s svojim poklicem seznanili s kmečkimi opravili.«

N. L.

Zvezdan Žlebnič odstopil na prošnjo lastnika

KDO BO POPRIJEL ZA KRMILLO PALOME

Slovenska razvojna družba, lastnik Palome, je javnost obvestila, da je zaradi nekaterih poslovnih odločitev izgubila zaupanje v njenega direktorja Zvezdana Žlebniča. Zato so ga zaprosili, naj odstopi, kar je s pisno izjavo 29. julija tudi storil. Skupščina družbe je njegov odstop sprejela in ga imenovala za vršilca dolžnosti direktorja Palome do 30. septembra oziroma do imenovanja novega direktorja.

Zvezdan Žlebnič je konec minulega tedna sklical tiskovno konferenco, na kateri je povedal, da je Paloma sanirana, saj tekoče poravnava svoje obveznosti in izplačuje plače po kolektivni pogodbi, poleg tega pa ustvarja dobiček. Ima tudi dober razvojni program. V kratkem bo poslala na trg novo družino proizvodov. Žlebnič je dejal, da je ob sedanjih pritiskih zaskrbljen in žalosten: zaskrbljen, ker mu ni vseeno za usodo podjetja in zaposlenih, žalosten pa zato, ker se je pri nas uveljavila praksa, da je treba zatreči vsakega, ki mu kaj uspe.

Pred dnevi so mariborski kriminalisti podali kazensko ovadbo zoper sedem vodilnih delavcev Palome zaradi suma storitve kaznivega dejanja neupravičene uporabe. Sumijo jih, da so za zasebne namene upo-

rabljali službene avtomobile. Na tiskovni konferenci je Žlebnič povedal, da za ovadbo še ni slišal ter da niti ne ve, za kaj gre. Zavrnil je tudi druge očitke na svoj račun, ki so se v minulih dneh pojavili v nekaterih medijih.

Predsednik sindikata Pergam v Palomi Stanko Nerad je ob zadnjih dogodkih izrazil nezadovoljstvo, da Slovenska razvojna družba sindikata in delavcev ni obvestila o svojem početju in razlogih zanj, čeprav je sindikat zahteval uradno pojasnilo. Po njegovih besedah so delavci zaradi tega nezadovoljni. Zvezdan Žlebnič je doslej pri vodenju Palome med delavci užival podporo, kar je tudi razumljivo. Preden je poprijel za krmilo Palome so delavci neredno prejemali plače in manjše od tistih v kolektivni pogodbi (tri mesece so imeli celo vsi enake plače po 50 tisoč tolarjev mesečno), zadnji dve leti in pol pa prejemajo plače po kolektivni pogodbi in delodajalec spoštuje tudi druge pravice delavcev.

Kakorkoli že, daleč največje podjetje v Slovenskih goricah, ki daje delo in kruh okoli 1300 delavcem in njihovim družinam, bo očitno dobilo novo vodstvo. Kdo bo poprijel za krmilo Palome, še ni znano.

T. K.

Rekreacija je pred vrati

STE JIH ODPRLI?

Te dni se izteka »prvi polčas« letošnjega »Meseca športa 97«, ki ga pod geslom »Rekreacija je pred vrati. Odpri jih!« že četrto leto zapored pripravljata Ministrstvo za šolstvo in sport ter Zavod za šport Slovenije. Kot smo že poročali, je osnovni namen projekta »osveščanje in informiranje slovenske javnosti o pomenu, mestu in vlogi prostega časa, športne rekreacije in zdravega načina življenja«, cilji pa »povečanje števila športno aktivnih ljudi v Sloveniji, povečanje števila izvajalcev športne rekreacije in dvig kvalitete športnorekreativnih programov«.

Če vas na ta projekt ni opozoril kakšen od 240 »jumbo« ali 14.000 »normalnejših« plakatov, pa ste zanj gotovo izvedeli iz katere od desetih regionalnih različic brošure »Športno-rekreativni programi 97/98«, ki jo je (no, naj bi jo) tik pred »štartom« (12. septembra) brezplačno dobilo v svoj nabiralnik vsako slovensko gospodinjstvo (skupna naklada je bila namreč kar 455.000 izvodov!). V njej vam 697 izvajalcev iz 122 občin ponuja kar 5.091 (!) programov športne rekreacije, med katerimi je zanesljivo tudi kak tak, ki vam je pisan naravnost na kožo.

Zdaj ste na potezi vi. Tarnanje dobre polovice zaposlenih Slovencev, da bi morala podjetja organizirati rekreacijo za svoje delavce, je namreč zaman, ker so ti časi s tranzicijo očitno minili. Če boste hoteli nekaj storiti zase, se boste morali potruditi kar sami.

Zgovorne številke

Raziskava o rekreaciji, ki jo je v začetku letošnjega leta opravil Stik, je pokazala, da 48 odstotkov vprašanih svoje delo opravlja stoje, 47,5 odstotka pa sede. Med delovnim časom jih vaje za razgibanje dela le 8,6 odstotka, bi jih pa več, če bi za to poskrbelo – podjetje. Kar 83 odstotkov anketiranih namreč meni, da je rekreacija zelo pomembna za zdravje in dobro počutje, več kot polovica (57,1

odstotka) pa dodaja, da bi jo moralo organizirati podjetje.

Takih, ki se nikoli ne rekreirajo, je 14 odstotkov; skoraj tretjina med njimi (28 odstotkov) je končala osnovno šolo. Njihov delež s stopnjo izobrazbe pada; med visoko izobraženimi je takih le še 4,5 odstotka. Podobna slika je tudi med tistimi, ki se na teden rekreirajo po »manj kot eno

uro«: med osnovnošolsko izobraženimi je takih 9 odstotkov.

Največ Slovencev (32 odstotkov) se rekreira štiri ure na teden ali več: med osnovnošolsko izobraženimi je takih 29 odstotkov, med visoko izobraženimi pa kar 38,6 odstotka. Moški skoraj še enkrat toliko svojega časa namenijo rekreaciji kot ženske, saj se kar 45,9 odstotka moških in le 20,4 odstotka žensk ukvarja z rekreacijo štiri ure na teden ali več. Med tistimi, ki se rekreirajo eno do dve uri na teden, pa prevladujejo ženske (26,1 odstotka).

Veliko več žensk kot moških meni, da bi morali razgibanje organizirati v podjetjih. Tako je prepričanih kar 53 odstotkov

žensk in 38,1 odstotka moških. Da bi se morali razgibavati vsak sam, je prepričanih skoraj enako število moških (38,1 odstotka) kot žensk (38,5). Med tistimi, ki so prepričani, da razgibanje v službi ni potrebno, pa s 14,3 odstotka prevladujejo moški; z njimi se strinja le 4,3 odstotka žensk.

Vi ste na potezi

Čeprav je sporočilo anketirancev zelo pomenljivo, pa vendarle ne moremo mimo dejstva, da so mimo časi, ko so za športno rekreacijo skrbela podjetja. Takih je – po odgovorih anketirancev sodeč – le še 23 odstotkov, pa še ta v veliki večini zaposlenim ponujajo le še karte za plavanje, smučanje in fitnes ali organizirajo »samo« planinarjenje in kegljanje.

Za svoje zdravje in dobro počutje bo torej moral (po)skrbeti vsak sam. »Mesec športa 97« je idealna priložnost za to. »Rekreacija je pred vrati. Odpri jih!«

N. J.

ENKRATNO – Tak je bil komentar vseh, ki so se na Soči preizkusili v vožnji z raftom.

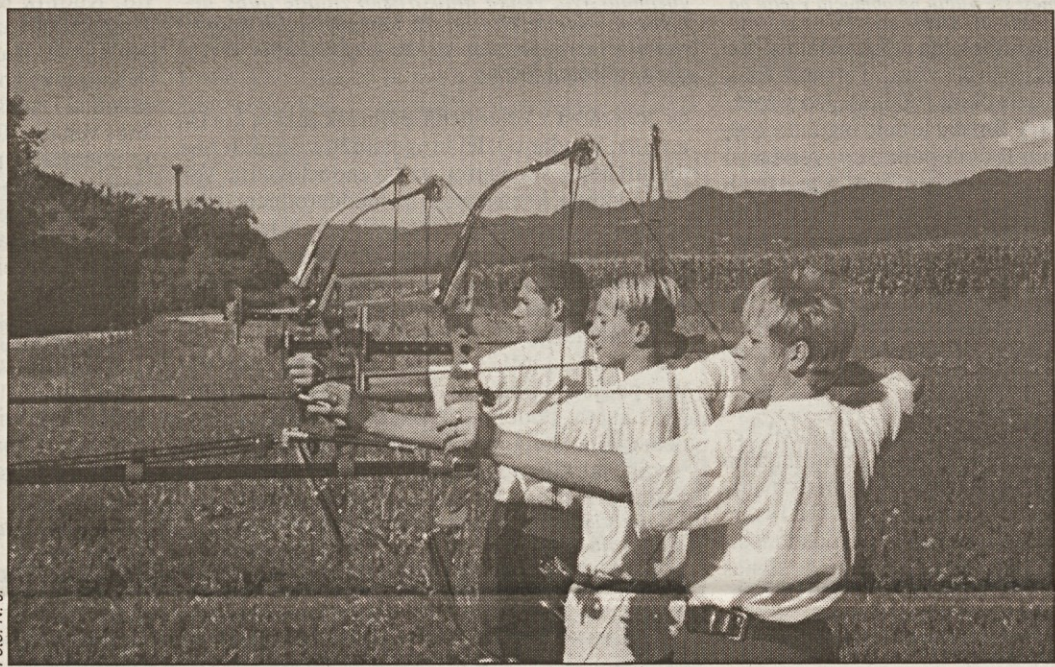
Hitreje, višje... – ceneje!

Hitreje, višje, močnejše! Temu olimpijskemu geslu je Odbor športa za vse pri Olimpijskem komiteju Slovenije – Združenju športnih zvez lani »dodal« še besedico »ceneje«: izdal je olimpijsko kartico, s katero njen imetnik ni deležen le športno-turističnih prireditev in zelo ugodnih aktivnih športnih vikendov, temveč tudi 10- do 20-odstotnih popustov na športne »storitve« v partnerskih centrih čez vse leto, 5- do 30-odstotnih popustov pri nakupu športne opreme pri partnerjih..., nenazadnje pa tudi 24-urnega nezgodnega zavarovanja pri družbi Adriatic!

Eno izmed ugodnosti, ki jih prinaša olimpijska kartica, so imeli njeni imetniki priložnost izkoristiti zadnji vikend v Bovcu, kjer je Odbor športa za vse pri OKS-ZSZ organiziral sedmo »srečanje imetnikov olimpijske kartice«. Za simbolično ceno 500 tolarjev so se lahko v testnem centru v Čezsoči pod vodstvom izkušenih inštruktorjev preizkusili v vožnji s kajakom po divjih vodah, za »adrenalinsko« poslastico pa si privoščili še »plovbo« z raftom od Boke do Trnovega, ki so jo »okronali« z najbrž zadnjim letošnjim kopanjem v »bistri hčeri planin«. Med eno in drugo »preizkušnjo« so se lahko z gorskimi kolesi vozili po obronkih Trente ali pod vodstvom »trenerja varne vožnje« Braneta Küzmiča preizkušali vozila iz Seatove proizvodnje, svojo opremo pa dopolnili z najnovjšimi izdelki Montove športne konfekcije. Skratka – enkratni vikend!

Če bi se tudi vi radi pridružili tej družini, se obrnite na Kompas Holidays, kjer boste dobili vse potrebne informacije, za 3.000 tolarjev pa si tudi priskrbeli olimpijsko kartico. Pa pohitite, kajti za 4. oktober je napovedano že 8. srečanje – tokrat v Planici.

N. J.

Z LOKOM DO SLAVE – Med športe, ki jih najdete v brošuri »Športno-rekreativni programi 97/98« in so primerni za oba spola vseh starosti, sodi tudi lokostrelstvo, s katerim se na svetu veselo ukvarja več kot deset milijonov ljudi. Med njimi je tudi družina Emeršič (z leve proti desni sinova Grega in Sašo ter mama Jožica) z Brega pri Polzeli, ki so začeli kot »čisti rekreativci«, danes (po treh letih!) pa imajo v svojih vitrinah več kot 300 kolajn in 100 pokalov z domačih in mednarodnih tekmovanj.

KAM, KAJ, KJE...

Vadba v naravi

Hoja je za večino ljudi najpreprostejša in zelo zdrava oblika gibanja. Pospešuje krvni obtok, izboljšuje gibljivost sklepov, telo v naravi prezračimo, primerna je za vso družino. Sprehajanje pa lahko spremenimo v intenzivno vadbo, ki jo izvaja vsak po svojih močeh. Pri taki vadbi je med hojo vpletenih vrsta raztezo-krepilnih vaj, vaj za pravilno dihanje in sprostitve. Na preizkus tovrstne vadbe nas vabita Športna unija Slovenije in Radio Dur v soboto, 27. septembra. Prizorišče bo ljubljanski park Tivoli, zbor pa ob 10. uri na otroškem igrišču pri bajerju. Vadbo bo vodila mednarodna vaditeljica fitnesa in aerobike Saška Benedičič Tomat. Vsi, ki boste v Tivoli prišli z otroki, jih boste v času vadbe lahko pustili na igrišču, kjer bodo – nalašč zanje – organizirane športne delavnice. Vadba bo za vse brezplačna. Za informacije pokličite Jožeta Kukmana, telefon 061-13-19-277.

»Klepitanje, rekreacija, osvežitev, smeh«

Ljubljanski naturisti nas vabijo v soboto, 27. septembra, na sprostitve ob koncu tedna. Pa brez panike: nihče od udeležencev ne bo nateg. Obleženi v športno opremo se bomo točno opoldne zbrali pri gostilni Žagar, ki stoji na levem bregu Save – čez črnuški most in levo. Lahkoten tek (5 km za moške in polovico manj za nežnejši spol), namizni tenis, odbojka na mivki, pikado, badminton bodo popestrili športni konec tedna. Prijavnina bo 300 tolarjev, vsakdo pa bo zanje dobil pijačo in spominsko kolajno. Po telefonu 061-15-12-461 se nam bo v dopoldanskem času z dodatnimi informacijami oglasil Aleš.

Tekski maraton

Iz Kranja do rojstnega kraja dr. Franceta Prešerna in nazaj bo v soboto, 4. oktobra potekal osmi Bobekov (Prešernov) maraton. Štart 60 km dolgega teka bo ob 10. uri na Zlatem polju v Kranju. Do 12. ure se bodo zvrstili še teki na 30, 20 in 10 km. Cilj vseh tekov bo prav tako na Zlatem polju. Štartnina je 200 tolarjev, prijave pa so mogoče do 1. oktobra na naslov Bobek d.o.o., Frankopanska 17, Maribor ali Svetovanje in maraton, Glavni trg 16, Kranj. Stane Bobek je z dodatnimi informacijami dosegljiv po telefonu 062-107-517.

18. tek na Šmarno goro

Zgodovina šmarnogorskih tekov sega v leto 1979. To so bila leta množičnih športnorekreativnih prireditev in v njihovi »poplavi« je dobil svoje korenine tudi Tek na Šmarno goro. Na »prireditev za dušo«, kot so organizatorji poimenovali letos

polnoletno tekmovanje, vabi Klub za gorske teke »Šmarna gora« v sodelovanju z gostilno Ledinek, v soboto, 4. oktobra. Štart bo v športnem parku srednje policijske šole v Rocnu, nedaleč stran od Tacna. Vse proge potekajo po šmarnogorskih gozdnih poteh in stezicah sosednje Grmade. Daljša proga meri 9,5 km (vzponov je za 650 metrov, spustov za 290 metrov), srednja proga bo dolga 2,5 km (z 290 m vzponov in 30 m spustov), na krajši tekaški progji pa bo potrebno preteči le 1,85 km (proga se samo vzpenja – za 360 metrov – in poteka po klasični sprehajalni poti na vrh Šmarne gore). Prijave zbirajo do 1. oktobra kar v gostilni Ledinek na Šmarni gori ali pa na naslov Tomo Šarf, Nedohova 6, Ljubljana. Prijavnine bodo do takrat 1000 tolarjev (daljša proga), 500 tolarjev (srednja), za kratko progo pa se bo mogoče prijaviteli na dan prireditve – 700 tolarjev. Tudi za daljša teka bodo prijave še sprejemali 4. oktobra, le da bo takrat potrebno odšteti še po petsto tolarjev več. Vsak prijavitelj bo prejel spominsko darilo, rezultate, organizirana bo zdravniška služba, prevoz športne opreme na vrh, ob poti in na cilju pa bodo postavljene okrepčevalnice. Če potrebujemo še več informacij, se lahko obrnemo na Toma Šarfa (061-50-460) ali na Miho Ledineka (061-59-735).

Zimske športne igre zaposlenih

Športna unija Slovenije vas v sodelovanju z organizacijskim komitejem 4. Zimskih iger zaposlenih od 4. do 8. marca vabi v Lillehammer na Norveško. Evropske igre zaposlenih prirejajo vsako drugo leto. Zadnje igre so bile na Bledu (organizirala jih je Športna unija Slovenije v sodelovanju s Turističnim društvom Bled) in marsikdo ima prijetno družjenje še vedno v zelo lepem spominu. Na Bled je namreč prišlo več kot tisoč tekmovalcev, več kot polovica iz tujine, ki so se pomerili v zimskih športih – smučanju, teku na smučeh in hokeju na ledu.

Marca 1998 se bodo udeleženci iger iz vse Evrope zbrali v Lillehammerju ne le zato, da bi tekmovali, temveč tudi zato, da bi spoznali nove prijatelje in si pridobili novih moč. Vse discipline se bodo odvijale na prizoriščih zimskih olimpijskih iger '94.

Udeleženci se bomo lahko udeležili alpskih disciplin: slalom, veleslalom, paralelni slalom; nordijskega smučanja: tek na smučeh – 5 km ženske klasična tehnika, 10 km moški klasično, 5 km ženske prosto, 10 km moški prosto, 10 km ženske klasično, 20 km moški klasično in štafeta teka 3x5 km ženske, 3x10 km moški; kegljanje (m+ž), rokomet (m+ž), streljanje (m+ž), odbojka (mešane ekipe), hokej na ledu (moški). Vsem prijaviteljnim bo na voljo udobna namestitve, organizacijski komitej pa bo poskrbel tudi za pester družabni program.

Predprijave zbirajo do 10. oktobra na Športni uniji Slovenije, Tabor 14, Ljubljana, telefon in faks 061-311-728.

Juriš na Roglo

V počastitev desete obletnice mesta Zreče organizira KK Rogla peti rekreativni kolesarski vzpon na Roglo. Prireditve bo v nedeljo, 5. oktobra, štart pa pri tamkajšnjem bifeju Turist (odcep za tovarno Unior), ob 10. uri. Po affaltirani cesti se bomo nato povzpeli na 1100 metrov višje in med tem prevozili 16 km. Ciljna črta bo narisana pred picerijo Planja na Rogli. Na poti bo potrebno precej pazljivosti, saj bo dirka potekala v običajnem cestnem prometu. Organizator opozarja, da je za vse udeležence obvezna čelada. Prijave bodo zbirali pred tekmo, za udeležbo pa bomo morali prispevati po tisočaka in pol. Izposoja štartne številke nas bo stala še dodatnih 500 tolarjev (ki jih seveda ob vračilu številke dobimo nazaj). Vsakdo na cilju prejme topli napitek in malico. Za osebno prtljago nastopajočih bodo skrbeli organizatorji. Za informacije v zvezi s tekmovanjem lahko pokličemo Dušana Stropnika, telefon 063-760-216.

Športna informacijska mreža

Vsi organizatorji, ki želijo, da bi za njihovo športnorekreativno ali športnoturistično prireditev izvedelo čim več Slovencev, lahko razpise pošiljajo na Športno unijo Slovenije (v roke Žigu Černetu), Tabor 14, Ljubljana, po faksu 061-13-19-277 ali po elektronski pošti ziga.cerne@z2.net

S 1. oktobrom pa bomo začeli zbirati podatke za vpis v Koledar športa za vse 1998. Tudi tokrat bodo nosilne rubrike »koledar prireditev po dnevih«, »koledar prireditev po panogah« in »vodnik po vadbenih programih«, dodali pa bomo še nekaj novosti. Razpis za zbiranje podatkov bomo objavili prihodnji teden.

Pripravlja: Žiga Černe

Bravo, cementarji!

Prizadevni sindikalni aktivisti Cementarne Trbovlje pod vodstvom predsednika Mija Popoviča in športnega referenta Antona Prišla so tudi ob letošnjem prazniku cementarjev pripravili bogat program. S tem dokazujejo, da niso samo uspešni delavci, temveč da vedno pozornost namenjajo tudi rekreaciji in športni aktivnosti svojega članstva.

Vrstni red po posameznih športnih panogah – kegljanje (ekipno): TKI Hrastnik, Cementarna Trbovlje, SGP Zasavje; šah (posamično): 1. Anton Prišel, Ivan Ferlič, Mijo Popovič; tenis – ženske: Dani Rozina, Anita Vovk, Dragi Skušek; moški: Milivoj Radak, Rudi Potrpin, Andrej Božiček, Janez Magister; dvojice: Potrpin-Radak, Škalički-Božiček, Lesar-Novak, Koprivc-Magister; balinanje – tekmovanje parov: Potrpin-Hribar, Gašparut-Kastelic, Simnovič-Tomažin, Odlazek-Prišel; medodbratno tekmovanje: Vzdrževanje in transport, Proizvodnja cementa, Proizvodnja surovin; četverboj: Cementarna Trbovlje, Termoelektrarna Trbovlje, SGP Zasavje; košarka – tekmovanje trojk: Blaznik, Radak, Koprivc; nogomet: Cementarna Trbovlje – Korenine Plesko 4:2.

Vsem cementarjem iskreno čestitamo za njihov stanovski praznik, sindikatu družbe pa čestitke za uspešno organizacijo in izvedbo dneva cementarjev!

Ciril Urek

Franc Boček, predsednik sindikata in sveta delavcev v Elektroniki Velenje

TESNA PREPLETENOST SINDIKALNEGA IN SOUPRAVNEGA DELA

Sedeti na kavču in na TV gledati Bočka, kako maha z zastavo, ni sindikalizem. Sindikata ne potrebujem zase, potrebujem ga za vse nas.

Elektronika Velenje je zrasla iz podjetja Gorenje Elektronika, ki je šlo leta 1993 v stečaj, in podjetja Elektronika d. o. o., ki je nastalo s kapitalom menedžmenta in sklada za razvoj kmalu po stečaju. Pod novimi lastniki in novim vodstvom je podjetje dobilo nov zagon. Zdaj je v njem zaposlenih okoli 440 ljudi, proizvodni program pa je le malo spremenjen. Še vedno so glavni izdelek TV aparati, ki jih podjetje 80 odstotkov izvažajo. Letos spomladi so zaposleni izvolili svet delavcev, na njegovo čelo pa postavili tehnologa Franca Bočka, ki je tudi predsednik sindikata v podjetju. Za uvod nam je Boček povedal nekaj o sebi in o zgodovini podjetja.

»V tej hiši sem že od začetka,« je začel Boček. »Delal sem vsa dela od najnižjih pa do dela tehnologa, ki ga opravljam zadnjih petnajst let. Bil pa sem tudi mojster v montaži in serviser. Ker sem operativni tehnolog, kar pomeni, da mora biti delo opravljeno do roka, smo se z upravo dogovorili, da dam takrat, ko je nujno, prednost delu pred nalogami iz soupravljanja. Pri proizvodnji pač moraš biti zraven, ko je treba, svet delavcev pa v bistvu tudi ne more čakati. Zato te naloge karseda usklajujem, s čimer v podjetju, kjer so ljudje in odnosi normalni, ni nobenih težav.«

Elektronika Velenje ima kar pestro zgodovino, mar ne? Začeli smo leta 1969 kot Gorenje Elektronika. Elektronska industrija Ei iz Niša je sicer močno nasprotovala ustanovitvi nove tovarne televizorjev, vendar so zadeve šle svojo pot. Leta 1970 smo dali na trg prve, takrat še črno-bele, televizorje, nedolgo zatem pa tudi prve barvne, ki smo jih dobili iz kooperacije Körting-Gorenje. Potem smo se zmeraj bolj osamosvajali, obvladali razvoj. Do 1974 je odlično teklo. Potem pa smo se stozdirali in nastala so nasprotja, ker je tedanje vodstvo Elektronike začelo razmišljati drugače kot vodstvo Gorenja. Od tedaj dalje smo bili kot 'nezakonski otrok' Gorenja, kot jaz pravi razmerju med matično in našo firmo. V Gorenju nas niso imeli preveč radi, ker je bil naš program povsem drugačen. Tako je bilo do leta 1993, ko smo šli v stečaj. Zanj sta kriva izguba jugoslovanskega trga in po mojem prepričanju politična odločitev, verjetno vodstva Gorenja. Čeprav o tem s svojega položaja težko presojam, ne morem drugače povedati. Da smo še vedno tu, je zasluga sedanjega vodstva z direktorjem in tehničnim direktorjem na čelu. Ta dva sta skupaj s skladom za razvoj veliko naredila, da firma obstaja in da ima kruh okoli 440 ljudi.

Bilo pa je še več zaposlenih? Bilo nas je okoli 600, vendar so bile tržne razmere ugodnejše. Slovenski trg je bil lačen televizorjev, možno jih je bilo prodajati v tujini. Quelle kot glavni kupec jih je zelo veliko kupoval, zdaj pa nabave zmanjšuje. V Evropi je recesija, naša dejavnost pa je veliko bolj na prepihu kot pralni stroji, hladilniki itd. Dva programa sta vsaj začasno izpadla in smo morali nekatere ljudi preusmeriti drugam. Glavni izdelek nam je TV aparat, tako imenovani evropski TV, ki pa ga večinoma prodajamo na Poljsko, Češko, v Nemčijo, Švico, Veliko Britanijo itd.

Prej ste omenili pričakovanja delničarjev. Kakšen je odnos sveta delavcev do njihovih zahtev? Vi ste verjetno tudi lastniki. Kakšna je lastniška struktura? Lastniki so menedžerji in nekateri delavci. Notranji odkup ni bil možen, ker se je nova firma ustanovila po stečaju, in je sklad ni bil pripravljen lastniti na tak način. Delavci, ne vsi, samo tisti, ki so prinesli gotovino ali se zadolžili, imajo nekaj delnic. Marsikdo je najel posojilo za nakup delnic.

O odnosu sveta delavcev do uprave pa je treba povedati, da je sedanja uprava veliko naredila za podjetje. Drugače verjetno v firmi ne bi delalo toliko delavcev. V podjetju smo že opravili precejšen del prestrukturiranja. Močno smo denimo povečali produktivnost, vendar nas čaka še precej dela. Delavci so pripravljeni še poprijeti, da bi obdržali službe. Svet delavcev se trudi najti skupni jezik z upravo, da čimveč ljudi zadrži delo. To je naša najvažnejša naloga.

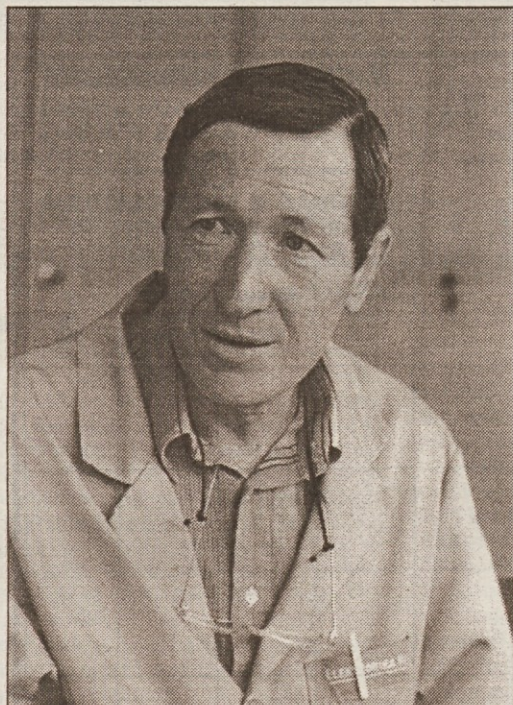
In druge naloge? Druga naloga je informiranje delavcev o vseh zadevah, ker bi se neovbeščen delavec ne znal pravilno obnašati, če bi izgubil službo. Moramo ga pravočasno informirati, da ne bo dela zanj itd. To moramo urediti z upravo, da ljudje ne bodo dela izgubljali čez noč, kot se reče. Tako je v Ameriki, v Nemčiji pa ne. Veljajo neka merila, in za

ta merila se borimo. Važno je tudi izobraževanje članov sveta delavcev. Zakonodaja je sicer še kar, čeprav še ni popolna, in tudi knjige se dajo dobiti, tako da so člani sveta delavcev lahko poučeni. Naslednje je nagajevanje in motiviranje članov sveta. To delo še ni dokončano, vendar upam, da bo to v kmalu narejeno. Član sveta delavcev mora biti zainteresiran, da bo iskal informacije, da bo pomagal urejati zadeve. Vendar, kot pravi naš direktor, ni nič več zastoj, in tako ni zastoj niti tako delo. Ljudje zanj pač neradi poprimajo, zato morajo biti nagajani. Dogovor med svetom delavcev in upravo o delu sveta je tik pred podpisom, treba je urediti le še nekatere podrobnosti.

Svet delavcev ste ustanovili letos spomladi. Kakaj tako pozno?

Potem ko smo po stečaju začeli znova, nismo zaposleni imeli ničesar, niti sindikata. Potem smo počasi postavili temelje zanj in kasneje začeli razmišljati o svetu delavcev. Spomladi smo imeli volitve in večina članov sveta delavcev je iz vrst sindikata SKEI, ki je pri nas, hvalabogu, edini sindikat.

Kaj ste vi v sindikatu? Sem predsednik sindikata, vendar imam namestnika, ki počasi prevzema to funkcijo. Toliko

Naloge sindikata in sveta delavcev so tako prepletene, da med njimi ni mogoče potegniti ostre ločnice. Izjemno pomembno strokovno pomoč smo dobili pri SKEI v Ljubljani in na območnem svetu.

funkcij imam, ker je težko najti ljudi, ki bi bili pripravljeni prevzeti to delo. Po zakonu o soupravljanju bi smeli imeti enega profesionalca, a se vsak rajši drži svojega dela.

Tudi vi? Ja. Pri 54 letih želim ostati v stroki, ki sem si jo želel vse življenje. Delo v sindikatu in svetu delavcev pa je sam boj za pravice zaposlenih.

Za strokovna vprašanja sveti delavcev marsikje izkoriščajo v podjetjih zaposlene strokovnjake. Ali se jih tudi vi?

Za sindikat največkrat, pa tudi svet delavcev si pomaga z njimi. Izjemno pa nam pomaga pravica RO SKEI Lidija Jerkič, brez nje bi morda že vrgel puško v koruzo. Pomagala nam je tudi pri seminarju za člane sveta delavcev, ki smo ga organizirali v podjetju. Zadnjič sem bil na seminarju v Radovljici. Mislim, da sem na pravi poti, saj so kolegi iz Nemčije povedali, da tudi pri njih za svet delavcev največ naredijo pravniki iz sindikata. Dogovoriti pa se bom moral z upravo za denar za plačevanje najetih zunanjih strokovnjakov.

To je občutljiva zadeva, saj firma mora vedeti, s kakšnimi stroški deluje, in jaz jih moram prikazati, kar meni, tehničnemu človeku, ni vedno preprosto. Zato moram imeti nekoga, ki mi to uredi. Menedžerji imajo združenje, na katerega se lahko obrnejo, jaz česa takega nimam.

Sveti delavcev imajo določen čas za stike z delavci...

Delavcem dajemo nasvete iz pravne pomoči tako v sindikatu kot v svetu delavcev. Imamo uradne ure, namenjene temu, vendar me ustavijo tudi mimo-grede.

Prej ste dejali, da vam je prva služba, šele potem delo v soupravi in sindikatu. Imate v dogovoru o delu souprave določeno za delo in izobraževanje toliko časa, kot vam ga pripada po zakonu o soupravljanju, ali manj?

Podpisali bomo za toliko, kot predvideva zakon. Če jih ne bomo porabili, jih pač ne bomo. No, s temS ko sem dejal, da je prva prioriteta delo, nisem mislim čisto dobesedno. Včasih se zgodi, da proizvodnja ne sme stati. Predsedniku sveta delavcev mora biti prva naloga delo v svetu. Vendar, dokler vseh vprašanj ne uredimo in dorečemo, se to še zgodi. Moram povedati, da z upravo zaradi dela v svetu nimam nikakršnih težav. Delo si doziram samostojno, skušam ga pač uskladiti tako, da nobeno področje ne trpi zaradi dela v drugem. Vedeti pa je treba, da živimo od dela in da bomo delili tisto in toliko, kolikor bomo ustvarili. Vendar so zakonska merila, ki se jih skušam vztrajno, dostikrat tudi trdo, držati.

Če bi kdo trdil, da med vami in upravo ni problemov...

...Ne bi govoril resnice. Vendar jih rešujemo v strpnem dialogu. Res pa hudih problemov še ni bilo. Mnenja se pa krešjejo.

Kako se svet delavcev postavlja nasproti težnjam po delitvi dividend?

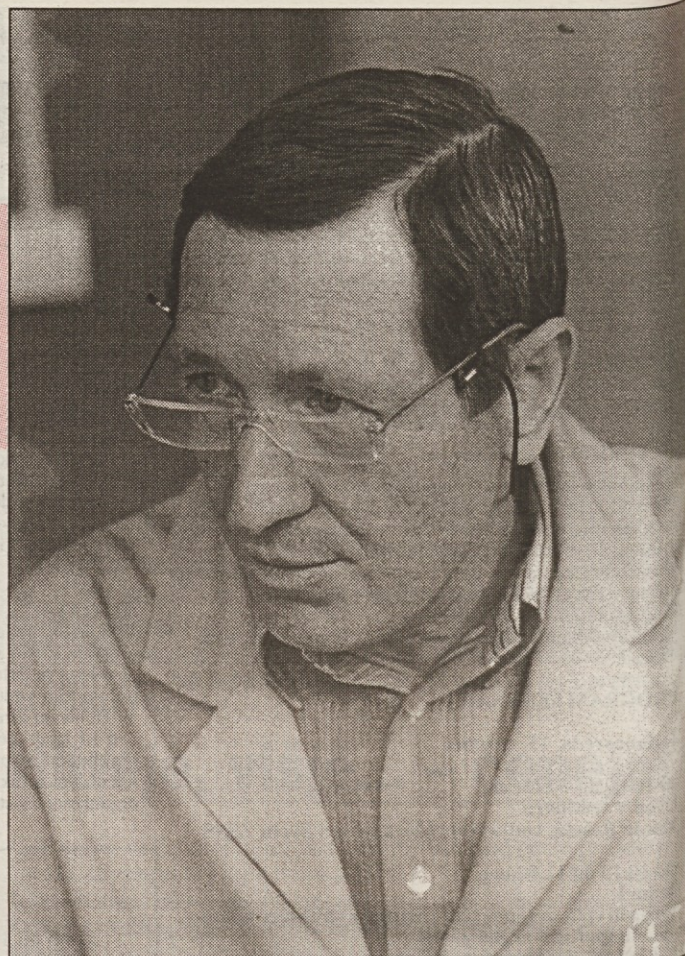
Dividende so se delile dve leti nazaj, letos jih pa ne bo, ker smo denar porabili za selitev v nove prostore. Tudi upravi, čeprav so lastniki, dividende niso primarne, agresivnejši pa so zunanji lastniki, skladi. To razumem, saj tudi jaz kot zunanji delničar Gorenja nekaj pričakujem od vložka vanj.

Ali imate delavskega direktorja?

Izbrali ga bomo potem, ko bodo njegove pristojnosti povsem jasne. Zdaj pa nas tudi ni zaposlenih vsaj 500, da bi po zakonu delavskega direktorja lahko imeli.

V Elektroniki Velenje d. d. je zaposlenih okoli 440 delavcev, ki so lani izdelali in prodali za 90 milijonov mark televizorjev in drugih izdelkov, za letos pa načrtujejo za desetino večjo prodajo. Najpomembnejši trg je Nemčija, za njo pa Slovenija in vzhodnoevropske države.

Omenili ste, da zakon o soupravljanju ni popoln. Kaj vam v njem ni povšeči?

Zakona še ne poznamo dobro, moramo ga še preučiti, pridobiti kako izkušnjo z njim. Denimo, ne znamo se vedno odločiti, kaj je pristojnosti sindikata, kaj pa v pristojnosti sveta delavcev.

Na omenjenem seminarju v Radovljici so nemški gostje povedali, da pri njih 60 odstotkov dela svetov delavcev obsegajo socialni problemi zaposlenih, za katere ni popolnoma jasno, kam spadajo, v sindikat ali svet delavcev. Nekateri v naši firmi pa razmišljajo, da morata sindikat in svet delavcev delovati povsem ločeno drug od drugega. Vendar je njuno delo tako prepleteno, da drugače ne moremo delati, kot delamo zdaj. Dela je ogromno in ga poskušam decentralizirati. Uzakonili smo že tajnika sveta delavcev, in to je sodelavec, ki dela v konstrukciji.

Kaže, da ima vaš sindikat velik vpliv na delo sveta delavcev? Kako na to gleda uprava?

Nekateri govorijo, da je naš direktor trd, vendar ima do souprave in sindikata korekten odnos. Sicer pa veliko sodelujem z Gorenjevim sindikatom. Pomagajo našim delavcem pri najemanju posojil in pri delavskem turizmu na primer. Pa tudi sicer smo z Gorenjem prepleteni bolj, kot kaže zdajšnje poslovno sodelovanje, ko zanje izdelujemo nekaj tipov televizijskih aparatov. Pri nas je zaposlen en zakonec, drugi pa v Gorenju in obratno, tako da smo formalno ločeni, dejansko pa povezani.

Kolikšne so plače?

Imamo jih po kolektivni pogodbi. In redne. To pa je tudi vse. Za več se bomo morali še trdo bojevati. Ta dejavnost je problematična, tudi v tujini. Direktor mi je ob tem dejal: Preživeli bomo, če bomo stisnili zobe. Odgovoril sem: stisnili jih bomo, da bomo več in bolje delali - za plačo. O manjši plači od tiste, ki je določena v kolektivni pogodbi, pa se nočem niti pogovarjati. Pri plačah pa me moti nekaj drugega. Prag preživetja je višji od spodnjih tarifnih razredov in državi zamerim, da od takih plač pobira dohodnino. Zadeve so zelo zaostrene in delavci tega ne bodo mogli dolgo prenašati.

Kako je torej biti predsednik sveta delavcev ali sindikata?

Popolnoma drugače kot v časih samoupravljanja. Zdi se mi, da sem v minulih dveh letih nekaj naredil za delavce, vendar še zdaleč ne toliko, kolikor me je stalo živcev in moči. Vsak dan so večje borbe, bo pa še huje. Doseči moramo spoštovanje dogovorjenega, tako kot nam nemški kolegi pripovedujejo, da je pri njih. V firmi se je zgodilo, da je direktor kak dogovor preklical in mi smo ostro reagirali. Odkar imamo svet delavcev, takih primerov ni bilo. Direktor je pometen in ve, do kam lahko gre. Ni pa tudi zanj lahko. Menim, da je kompromis treba skleniti, če je le možno. Včasih sem poražen, ne morem doseči vsega. Delavci tega pogosto ne razumejo, toda povedati jim je treba, fantje, do tod je slo naprej pa ne.

Vendar sem trd borec, ker me je takega naredilo življenje. Na sindikatu smo določali udeležence protestnega zborovanja SKEI v Ljubljani to sredo. Pa se je marsikdo otepal. Dejal sem: Doma na kavču sedeti in na TV gledati Bočka, kako maha z zastavo, ni sindikalizem. Zase ne potrebujem sindikata, potrebujem pa ga za nas vse skupaj.